

YENİ DESTEK EĞİTİM PROGRAMLARINA İLİŞKİN

REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ UYGULAMA KILAVUZU

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Telefon : 0 (312) 413 30 64 • 0 (312) 413 30 03

Belgegeçer : 0 (312) 213 13 56

İnternet Adresi : <http://orgm.meb.gov.tr>

E-posta : rammodulu@meb.gov.tr

İÇİNDEKİLER

1

s. 9 - 14

YENİ DESTEK EĞİTİM PROGRAMLARINA İLİŞKİN GENEL BİLGİLER

1. Program Değişikliğinin Gerekliliği
2. Yeni Programın Perspektifi
3. Yeni Programın Yapısı
4. Yeni Destek Eğitim Programlarının Getirdiği Yenilikler

2

s. 15 - 27

YENİ DESTEK EĞİTİM PROGRAMLARI İLE ESKİ DESTEK EĞİTİM PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

1. Görme Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı
 2. İşitme Yetersizliği Olan Bireyler Destek Eğitim Programı
 3. Zihinsel Yetersizliği Olan Bireyler Destek Eğitim Programı
 4. Dil Ve Konuşma Bozukluğu Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı
 5. Bedensel Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı
 6. Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı
 7. Öğrenme Güçlüğü Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı
- Yeni Destek Eğitim Programlarının Uygulanmasında Dikkat Edilecek Hususlar

3

s. 29 - 33

YENİ DESTEK EĞİTİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME UYGULAMALARI

1. Bireyin Gereksinimlerinin Belirlenmesi
2. Öğretim Öncesi (Ön) Değerlendirme
3. Öğretim Sonu (Son) Değerlendirme ve Gelişimi İzleme
4. Yıl Sonu Değerlendirmesi

4

s. 35 - 39

REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ YIL SONU DEĞERLENDİRME SÜRECİ

5

s. 41 - 46

RAM MODÜLÜNDE YAPILAN DÜZENLEMELER

1. "Eğitsel Tanılama Hizmetleri" Başlığında Yapılan Düzenlemeler
2. "Eğitim Planı İşlemleri" Başlığında Yapılan Düzenlemeler

6

s. 47 - 52

EĞİTSEL DEĞERLENDİRME VE TANILAMA SÜRECİNDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

EKLER

s. 55 - 64

TANIMLAR

Bireysel Eğitim: Özel eğitim ihtiyacı olan, bireyler için hazırlanmış BEP'in esas alındığı ve birebir yapılması gereken eğitimi,

Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP): Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin takip ettikleri program ya da önerilen destek eğitim programı esas alınarak gelişim özellikleri, eğitim ihtiyaçları ve performansları doğrultusunda hedeflenen amaçlara ulaşmaya yönelik olarak bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi tarafından hazırlanan özel eğitim programını,

Destek Eğitim Türü: Destek eğitim programlarında belirtilen ortamlarda gerçekleştirilecek eğitimin bireysel/grup eğitimi yoluyla yürütülmesini,

Eski Destek Eğitim Programları: Talim ve Terbiye Kurulu'nun 26/12/2008 tarihli; 281 sayılı kararı ile kabul edilmiş olan Görme Engelli Bireyler Destek Eğitim Programını, 282 sayılı İşitme Engelli Bireyler Destek Eğitim Programını, 283 sayılı kararı ile kabul edilmiş olan Dil ve Konuşma Güçlüğü Destek Eğitim Programını, 284 sayılı kararı ile kabul edilmiş olan Bedensel Engelli Bireyler Destek Eğitim Programını, 285 sayılı kararı ile kabul edilmiş Yaygın Gelişim Bozukluklar Destek Eğitim Programını, 286 sayılı kararı ile kabul edilmiş Zihinsel Engelli Bireyler Destek Eğitim Programını ve 287 sayılı kararı ile kabul edilmiş olan Özel Öğrenme Güçlüğü Destek Eğitim Programını,

Grup Eğitimi: Engel grupları, engel niteliği ve derecesi, engellinin takvim yaşı ve gelişim özellikleri ile destek eğitim programı ve modülleri dikkate alınarak birden fazla bireyden oluşturulan gruplara verilen eğitimi,

MEBBİS-RAM Modülü: Millî Eğitim Bakanlığı Bilişim Sistemleri Rehberlik ve Araştırma Merkezi Modülünü,

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu: Özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından yapılan eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucunda özel eğitim ihtiyacı olduğu belirlenen bireyler için düzenlenen raporu,

Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi: Özel eğitim değerlendirme kurulları tarafından yapılan eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucunda destek eğitime ihtiyacı olduğu belirlenen engelli bireylere destek eğitimi hizmeti veren özel öğretim kurumunu,

Rehberlik ve Araştırma Merkezi: Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri ile özel eğitim hizmetlerini planlayarak hizmetlerin koordineli bir şekilde yürütülmesini sağlayan kurumu,

Yeni Destek Eğitim Programları: Talim ve Terbiye Kurulunun 21.04.2021 tarihli ve 10 Sayılı Kararı ile onaylanan; Zihinsel Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programını, Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programını, Öğrenme Güçlüğü Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programını, Görme Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programını, İşitme Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programını, Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programını ve Bedensel Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programını ifade etmektedir.

GİRİŞ

Eğitim, insan davranışını çok yönlü olarak ele alan, toplumun kültürel yapısı, düşünce sistemi, yaşam biçimi gibi farklı kaynaklardan destek alarak insanı biçimlendiren disiplinler arası bir süreçtir. Günümüz dünyasında meydana gelen hızlı değişim, bireyin ve toplumun değişen ihtiyaçları, öğrenme öğretme teori ve yaklaşımlarındaki yenilik ve gelişmeler bireylerden beklenenleri doğrudan etkilemektedir. Bu çerçevede bireylere bilgiyi üretme, hayatta işlevsel olarak kullanabilme, problem çözebilme, iletişim becerilerine sahip olma, empati yapabilme, topluma ve kültüre katkı sağlayabilme vb. nitelikleri kazandırabilmek eğitimin temel konularından biri olmuştur. Bu niteliklere sahip bireylerin yetişmesine hizmet edecek salt bilgi aktaran bir yapıdan ziyade bireysel farklılıkları dikkate alan, değer ve beceri kazandırma hedefli, sade ve anlaşılır bir yapıda öğrencileri destekleyici öğretim programları da toplumun en temel ihtiyaçlarından biri olarak kabul edilebilir. Bu amaçla öğrencilerin hayat boyu kullanabilecekleri bilgi, kavram ve becerileri kazanmalarını, bunları kullanarak kendilerini bireysel ve sosyal yönden geliştirmelerini, etkili iletişim kurmalarını, akademik, günlük yaşam, öz bakım gibi alanlarda gelişim sağlamaları amacıyla ilgili disiplinin yetkin, güncel, geçerli ve eğitim öğretim sürecinde hayatla ilişkileri kurulabilecek, anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi sağlayan, sağlam ve önceki öğrenmelerle ilişkilendirilmiş, günlük hayatta değerler, beceriler ve yetkinlikler çevresinde bütünleşmiş Destek Eğitim Programları oluşturulmuştur.

Destek Eğitim Programları ile;

Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin bireysel gelişim süreçleri göz önünde bulundurularak dil ve iletişim, öz bakım ve günlük yaşam, bedensel, bilişsel, sosyal ve duygusal alanlarda sağlıklı şekilde gelişimleri,

Özel eğitim ihtiyacı olan bireylere günlük yaşamlarında ihtiyaç duyacakları temel akademik becerileri kazandırılması ve bunları etkin bir şekilde kullanan bağımsız bireyler olmaları,

Millî ve manevî değerleri benimsemiş olan özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin toplumla etkileşimini ve bütünleşmesini sağlayacak şekilde kazandıkları yetkinlikleri geliştirmeleri,

İnsanlarla etkileşim kurabilen, toplumsal kurallara uyum sağlayabilen, toplumsal yaşama katılım için çaba yapan ve yaşamlarını bağımsız şekilde sürdürebilen bireyler olmaları, yaşam boyu desteklenecek ve geliştirilecektir.

Özel eğitim ihtiyacı olan çocuklarımız başta olmak üzere tüm çocuklarımızı bireysel farklılıklarına göre geliştirmek ve onları her alanda destekleyerek bütünleşmiş bir eğitim sistemi inşa etmek öncelikli gayemizdir. Kendine her alanda yetebilen, bağımsız, üretken ve mutlu bireyler yetiştirme yolunda, eğitim içeriklerimizi teknoloji destekli seçmenin, özel eğitim alanına gönül vermiş eğitimcilerimiz, özel eğitim ihtiyacı olan çocuklarımız için büyük önem taşıdığının bilincindeyiz.

Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinden yararlanmakta oldukları destek eğitim hizmetleri süreçlerinde uygulanmakta olan destek eğitim programları ilk olarak 2009 yılında hazırlanmıştır. Özel eğitim alanında meydana gelen birçok değişme, hâlihazırda uygulanmakta olan destek eğitim programlarının yeniden hazırlanması ihtiyacını doğurmuştur.

Destek eğitim programları akademisyenlerin, uzmanların ve öğretmenlerin geniş katılımı ile birey merkezli, öğretmene yol gösterici, yeni yöntem ve teknikleri barındıracak şekilde ve özel eğitim alanındaki gelişmelerin ışığında yeniden hazırlanırken farklı ülkelerin son yıllarda benzer gerekçelerle yenilenip güncellenen eğitim programları incelenmiş, özel eğitim ve destek eğitim programları üzerine yapılan akademik çalışmalar taranmış, başta Anayasamız olmak üzere ilgili mevzuat incelenmiştir. Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde çalışan, rehberlik ve araştırma merkezlerinde görev yapan öğretmenlerle ve uzmanlarla destek eğitim programlarının içeriği ve uygulamalarına ilişkin görüşlerinin alındığı odak grup toplantıları yapılmış ve destek eğitim programlarının yapılandırılması, hazırlanması ve sürecin değerlendirilmesi için tüm ilgililerin katıldığı çalıştaylar düzenlenerek kapsamlı bir çalışma yürütülmüştür. Çalışmalar sonucunda müfredatla uyumlu ve detaylı açıklamaların bulunduğu, zenginleştirilmiş kazanımlarla öğretmen ve öğrenci dostu programlar oluşturulmuştur. Destek Eğitim Programları bireylerin ihtiyaçları temel alınarak, bireysel öğretime dayalı, başlangıcı ve sonu olan, kendi içinde bütünlük gösteren, sistematik bir çerçevede düzenlenmiş öğrenme yaşantılarından oluşmaktadır. Bireyselleştirilmiş eğitim programını hazırlama ve uygulamaya imkân sağlayacak şekilde, kendi içerisinde bütünlüğü olan ve birbirini işlevsel olarak tamamlayacak yapıda hazırlanmıştır.

Özel eğitim ihtiyacı olan bireylere sunulan tüm eğitim hizmetlerinin olduğu destek eğitim hizmetlerinin de ayrılmaz bir parçası olan rehberlik ve araştırma merkezi personeline; yenilenen destek eğitim programlarını tanıtabilmek, uygulama sürecinde onlara bir rehber sunabilmek amacıyla bu kılavuz kitabı oluşturulmuştur. Kılavuz kitapta destek eğitim programlarının getirdiği yenilikler, ölçme ve değerlendirme uygulamalarına ilişkin düzenlemeler ve bilgi işleme sistemlerinde meydana gelen değişiklikler detaylı şekilde açıklanmıştır. Rehberlik ve araştırma merkezi personelleri, bu kılavuz kitaba ek olarak program bilgilendirme toplantılarıyla da desteklenmeye devam edecektir.

Yenilenen Destek Eğitim Programlarının, özel eğitim ihtiyacı olan bireylere, ailelerine ve tüm yararlanıcılara hayırlı olmasını, hazırlanan kılavuz kitabın uygulama sürecine ilişkin ihtiyacı karşılamasını temenni ediyor, çalışmalarda emeği geçen herkese teşekkürlerimi sunuyorum.

1. BÖLÜM

YENİ DESTEK EĞİTİM PROGRAMLARINA İLİŞKİN GENEL BİLGİLER

1. PROGRAM DEĞİŞİKLİĞİNİN GEREKLİLİĞİ

1997 yılında çıkan 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 14. maddesinde; "Özel eğitim gerektiren bireylere, her tür ve kademedeki eğitim ortamlarında devam ettiği eğitim programlarının amaçlarını gerçekleştirmek üzere özel eğitim desteği verilir. Bu amaçla bireysel ve grupla eğitim imkânları sağlanır. Herhangi bir eğitim kurumuna devam edecek durumda olmayan zorunlu eğitim çağındaki özel eğitim gerektiren bireylere yetersizlikten etkilenme düzeyine bakılmaksızın temel yaşam becerilerini geliştirme ve öğrenme ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik eğitim programları uygulanır." hükmü yer almaktadır. Bu madde ile destek eğitim hizmetlerinin temeli atılmıştır.

Destek eğitim programlarının amacı; yaş sınırı olmadan bireyleri yaşamlarını bağımsız sürdürmelerinde, gelişim alanlarında, akademik becerilerde desteklemek ve ihtiyaç duyanların rehabilitasyonu için hem ailelere hem de bireylere hizmet sunmaktır. Söz konusu programlar ilk olarak 2009 yılında hazırlanmıştır. Özel eğitim alanında meydana gelen birçok değişme, hâlihazırda uygulanmakta olan destek eğitim programlarının yeniden hazırlanması ihtiyacını doğurmuştur.

Bu bağlamda destek eğitim programları akademisyenlerin, uzmanların ve öğretmenlerin geniş katılımı ile birey merkezli, öğretmene yol gösterici, yeni yöntem ve teknikleri barındıracak şekilde ve özel eğitim alanındaki gelişmelerin ışığında yeniden hazırlanırken farklı ülkelerin son yıllarda benzer gerekçelerle yenilenip güncellenen öğretim programları incelenmiş, özel eğitim ve destek eğitim programları üzerine yapılan akademik çalışmalar taranmış, başta Anayasamız olmak üzere ilgili mevzuat incelenmiş, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde çalışan, rehberlik ve araştırma merkezlerinde görev yapan öğretmenlerle ve uzmanlarla destek eğitim programlarının içeriği ve uygulamalarına ilişkin görüşlerinin alındığı odak grup toplantıları yapılmış ve destek eğitim programlarının yapılandırılması, hazırlanması ve sürecin değerlendirilmesi için tüm ilgililerin katıldığı çalıştaylar düzenlenmiştir.

2. YENİ PROGRAMIN PERSPEKTİFİ

Çalışmalar sonucunda müfredatla uyumlu, detaylı açıklamaların bulunduğu, zenginleştirilmiş kazanımlarla öğretmen ve öğrenci dostu bir program oluşturulmaya çalışılmıştır.

Destek eğitim programlarında, Millî Eğitim Bakanlığının eğitim programları için ön gördüğü on kök değer geliştirilmesi hedeflenmiştir. Bu değerler; adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverliktir. Söz konusu değerler, öğrenme-öğretme süreçlerinde hem kendi başlarına hem ilişkili olduğu alt değerlerle hem de öteki kök değerlerle birlikte ele alınmıştır. Destek eğitim programlarında bu on kök değer ve ilişkili olduğu alt değerlerin geliştirilmesi hedeflenmiştir. Bu anlayışla değerlerimiz; ayrı bir program veya öğrenme alanı, ünite, konu, bölüm vb. olarak görülmemiştir. Tam aksine bütün eğitim sürecinin nihai gayesi ve ruhu olan değerlerimiz, destek eğitim programlarının her birinde yer almıştır.

Bireylerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde kişisel, sosyal, akademik ve iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları beceri yelpazesi olan yetkinlikler; Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde (TYÇ) belirlenmiştir. TYÇ’de ana dilde iletişim, yabancı dillerde iletişim, matematiksel yetkinlik ve bilimde/teknolojide temel yetkinlikler, dijital yetkinlik, öğrenmeyi öğrenme, sosyallikle ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, inisiyatif alma ve girişimcilik, kültürel farkındalık ve ifade olmak üzere sekiz anahtar yetkinlik belirlenmiştir. Özel eğitim çerçevesinde yabancı dillerde iletişime ait yetkinlikler dışındaki tüm yetkinlikler destek eğitim programlarında ele alınmıştır.

3. YENİ PROGRAMIN YAPISI

“ Destek eğitim programlarında modüler yaklaşım benimsenmiştir. 7 yetersizlik grubuna yönelik hazırlanan programlar, “Modül, Bölüm, Hedef, Hedef Davranış ve Açıklamalar” bölümlerinden oluşmaktadır. ”

Modül, kelime anlamıyla bir bütünün bölünebilen parçası anlamına gelmektedir. Bir başka deyişle kendi içinde anlam bütünlüğü olan küçük bir birimdir. Bu kapsamda modül; yazılı bir materyal olup ilgili modülün tanımı, amaçları, bu amaçlara ulaşmak için yapılması gereken etkinlikleri ve ölçme araçlarını içermektedir. Destek eğitim programları ilgili yetersizlik grubundaki bireylerin gereksinimleri dikkate alınarak oluşturulmuştur. Bu modüller; bireysel öğretime dayalı, başlangıcı ve sonu olan, kendi içinde bütünlük gösteren, sistematik bir çerçevede düzenlenmiş öğretim yaşantılarından oluşmaktadır.

Destek modülleri; bireyselleştirilmiş eğitim programını hazırlama ve uygulamaya imkân sağlayacak şekilde, kendi içerisinde bütünlüğü olan ve birbirini işlevsel olarak tamamlayacak yapıda hazırlanmıştır. Modüllerde yer alan hedefler bireye kazandırılacak bilgi, beceri ve tutumlardan oluşmaktadır. Modüller uygulayıcıya rehber olmasının yanında, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinin uygulayacağı eğitime bir standart getirmekte ve ölçme-değerlendirme sürecini de kolaylaştırmaktadır. Modüller ile öğretimin planlanmasında mümkün olduğu kadar bireysel öğretim temel alınır. Modüler eğitim programlarının amaçları belirlenirken birey, toplum ve konu alanı özellikleri dikkate alınmaktadır. Özel gereksinimli bireylerin düzeyine uygun, toplumun ihtiyacını karşılayan ve konuların bilimsel ve teknolojik gelişmelere göre güncellendiği bir program hazırlama, ilke olarak benimsenmiştir.

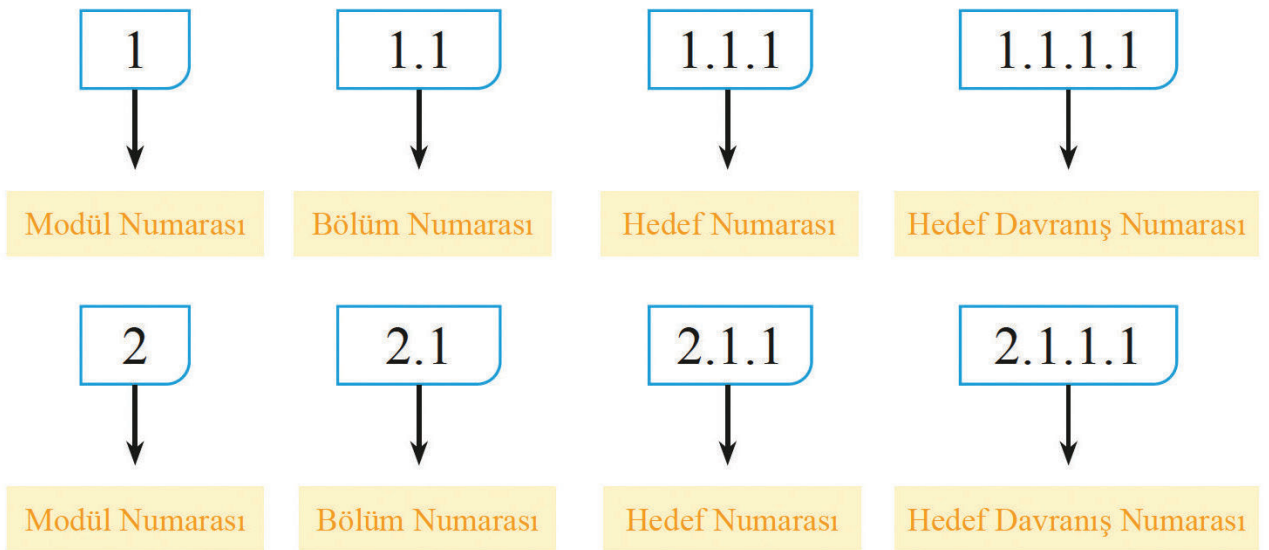
YENİ DESTEK EĞİTİM PROGRAMLARINA İLİŞKİN GENEL BİLGİLER

Destek eğitim programları, hedeflenen amaçlara ulaşmayı sağlayacak çeşitli modüller ve bu modüllere yönelik bölümlerden oluşmaktadır. Her bir modülde bireylerde ulaşılması beklenen hedefler; hedef davranışlar ve hedeflere ulaşmak için uygulamada ihtiyaç duyulacak, bireylerin yeterlik durumu dikkate alınarak hazırlanan özel açıklamalara yer verilmiştir. Açıklamalar; hedef özelliği, ön koşul öğrenmeler, öğretim yöntemi, materyal ve ölçme gibi programın alt boyutlarında olabilmektedir. Modüller kendi içinde bölümlerden oluşmaktadır. Modüller içinde yer alan bölümler alanların özelliğine göre doğrusal ve sarmal yaklaşım olarak ele alınmıştır. Bu anlamda destek eğitim programları doğrusaldır, çünkü bazı modüllerin içinde aşamalı ilerlemenin ve ön koşul öğrenmelerin zorunlu olduğu bölümler vardır. Yani bir hedef gerçekleşmeden diğer hedefe geçilememektedir. Bazı modüller ise içerik yaklaşımı olarak sarmal özellik taşımaktadır. Çünkü modüllerin içindeki bölümler zaman zaman kapsam yönünden genişleyerek farklı zamanlarda tekrar edilebilmektedir.

Sonuç olarak destek eğitim modülleri; bireye yönelik, açıkça belirtilmiş hedefler etrafında yapılandırılmış, kendi içinde bütünlüğü olan ve bireysel performansın değerlendirilmesine imkân sağlayan bölümlerden oluşmuştur. Ayrıca bireysel öğrenmeye yönelik olan destek eğitim modüllerinin her biri, belirli beceri ve/veya bilgiyi kapsamaktadır. Hazırlanan destek eğitim modülleri bireyin ilgi, istek ve yeteneklerini dikkate alan; eğitim uygulamalarına farklı bir anlayış kazandıran ve modüller arasında geçiş yapma olanağı sağlayan bir özelliğe sahiptir. Modüller öğretmenlere öğretim süreci boyunca sürekli değerlendirme imkânı vermektedir. Değerlendirmeler, gerçek ortamından seçilmiş olgular ya da problemlerin çözümüyle oluşturulmuştur.

Kodlar

Destek eğitim programlarında bölüm, hedef ve hedef davranışlara ilişkin kodlamada aşağıdaki sistematik izlenmiştir.

4. YENİ DESTEK EĞİTİM PROGRAMLARININ GETİRDİĞİ YENİLİKLER

a. Destek Eğitim Programlarının Adları

Destek eğitim programlarının adları (engel grubu adları) güncel alan yazın ve ÇÖZGER raporundaki engel grubu ile uyumlu olması gerektiğinden değişmiştir. Programların eski ve yeni adları aşağıdaki gibidir:

ESKİ PROGRAM ADI	YENİ PROGRAM ADI
Zihinsel Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı	Zihinsel Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı
Yaygın Gelişimsel Bozukluklar Destek Eğitim Programı	Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı
Özel Öğrenme Güçlüğü Destek Eğitim Programı	Öğrenme Güçlüğü Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı
Görme Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı	Görme Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı
İşitme Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı	İşitme Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı
Dil ve Konuşma Güçlüğü Destek Eğitim Programı	Dil ve Konuşma Bozukluğu Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı
Bedensel Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı	Bedensel Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı

b. Destek Eğitim Programlarının Modül Adları

Eski destek eğitim programlarındaki modüllerin bireylerin güncel gereksinimlerini karşılamaması; modüllerin adlarının bazı alanlarda gelişim alanı şeklinde, bazı alanlarda ise ders adı şeklinde yer alması; bazı yetersizlik grupları için ihtiyaç olan alt modüllerin olmaması (görme yetersizliği vb.) nedenlerinden çoğu modül adında değişiklik yapılmış ve güncel kuramsal bilgiye dayalı olarak yeni modüller eklenmiştir. (İlerleyen bölümde eski programların ve güncellenen programların modül adları bulunmaktadır.)

c. Modül Sürelerindeki Değişiklikler

Güncellenen programlarda modüller bölümlere ayrılmıştır. Her bölümün altında da hedefler bulunmaktadır. Hedefler ise hedef davranışlarla aşamalandırılmıştır. Rehberlik ve araştırma merkezleri (RAM) eski programları önerirken öğrenci için modül ve o modülün altındaki hedefleri önermekteydi. Güncellenen programlarda ise RAM, modüllerin altındaki bölümleri önerecektir. Böylece bireyin bir modül içerisinde sadece ihtiyacı olan bölümler önerilmiş olacaktır. (Örneğin zihinsel yetersizliği olan bir bireyin “Öğrenmeye Destek” modülünde bulunan toplam 4 bölümden sadece bir bölüme ihtiyacı varsa o bölüm önerilecektir.) Eski programlar incelendiğinde engel gruplarına göre kazanımların çeşitlendirilmesine ihtiyaç olduğu tespit edilmiştir. Güncellenen programlarda erken çocukluk döneminden başlayarak akademik beceriler, toplumsal katılım becerilerini destekleyecek beceriler gibi işlevsel hedeflere yer verilmiştir. Bu bağlamda hem modül hem de kazanım sayılarında artış olması sebebiyle programların sürelerinde artış olmuştur.

2. BÖLÜM

**YENİ DESTEK EĞİTİM
PROGRAMLARI İLE
ESKİ DESTEK EĞİTİM
PROGRAMLARININ
KARŞILAŞTIRILMASI**

YENİ DESTEK EĞİTİM PROGRAMLARI İLE ESKİ DESTEK EĞİTİM PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Yeni destek eğitim programlarının tamamında eski programa göre eklenen veya yeniden yapılandırılan modüller bulunmaktadır. Ayrıca modüllerin hedef davranışları benzer olsa bile modül adlarında değişiklikler de olmuştur. Yeni destek eğitim programlarında yer alan modüllerdeki değişikliklere aşağıda yer verilmiştir.

Eski destek eğitim programlarında süreler, modülün tamamı için belirlenirken yeni destek eğitim programlarında süreler, bölümler için belirlenmiştir. Bölümlerin toplam süresi de modüllerin süresini oluşturmaktadır. Böylece özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin programdan daha işlevsel yararlanması amaçlanmıştır. Örneğin görme yetersizliği olan bireyin "Bağımsız Hareket" modülünde bulunan toplam 4 bölümden sadece bir bölüme (Yönelimde Duyusal Beceriler) ihtiyacı varsa sadece o bölüm önerilecektir. Eski adı "Bağımsız Hareket Becerileri" olan modülün tamamı bir öğrenciye verilirken toplamda 120 ders saati verilmiş oluyordu. Ancak yeni uygulamada "Bağımsız Hareket" modülünün toplam süresi 350 ders saati olmasına rağmen bireye bu sürenin tamamı değil, sadece önerilen bölümden ihtiyacı kadar süre verilecektir.

Özel eğitim ihtiyacı olan bireylere yeni destek eğitim programları önerilirken programda yer alan modüllerin hangi destek türüne (bireysel/grup) göre önerileceği de belirlenmiştir.

1. GÖRME YETERSİZLİĞİ OLAN BİREYLER İÇİN DESTEK EĞİTİM PROGRAMI

PROGRAM	ESKİ MODÜL	SÜRE	YENİ MODÜL	SÜRE
GÖRME YETERSİZLİĞİ OLAN BİREYLER İÇİN DESTEK EĞİTİM PROGRAMI			Erken Matematik	175 saat
	Öğrenmeye Hazırlık	80 saat	Bilişsel Beceriler	175 saat
	Psikomotor Beceriler	80 saat	KALDIRILDI	
			Toplumsal Yaşam Becerileri	150 saat
			İşlevsel Görme Becerileri	60 saat
			Dil ve İletişim	120 saat
	Bağımsız Hareket	120 saat	Bağımsız Hareket	175 saat
	Öz Bakım Becerileri	180 saat	Öz Bakım Becerileri	175 saat
	Sosyal Beceriler	80 saat	Sosyal Beceriler	125 saat
	Günlük Yaşam Becerileri	240 saat	Günlük Yaşam Becerileri	200 saat
	Matematik	200 saat	Matematik	200 saat
	Türkçe	220 saat	Okuma ve Yazma	250 saat
	TOPLAM SAAT	1200 SAAT	TOPLAM	1805 SAAT

Modül

Görme Yetersizliği Olan Bireyler Destek Eğitim Programında 11 modül yer almaktadır. Yeni programda "Psikomotor Beceriler" modülü programdan kaldırılmıştır. Yeni eklenen modüller ise erken matematik, toplumsal yaşam becerileri, işlevsel görme becerileri ile dil ve iletişim becerileri modülleridir. "Öğrenmeye Hazırlık" modülünün adı "Bilişsel Beceriler" modülü, "Türkçe" modülünün adı ise "Okuma ve Yazma" modülü olarak değiştirilmiştir. Programdan kaldırılan "Psikomotor Beceriler" modülünde yer alan hedef davranışların bir kısmına "Bilişsel Beceriler" modülünde yer verilmiştir. "Bilişsel Beceriler" modülünün süresi de 175 saate çıkartılmıştır. Matematik modülünde yer alan her bölüm için hedef/hedef davranışlar düzeylere ayrılmıştır. Okuma yazma modülünde yer alan bölümler "Az gören-Görmeyen" olmak üzere iki kategoriye ayrılmıştır.

Süre

Yeni Görme Yetersizliği Olan Bireyler Destek Eğitim Programında toplam süre 1200 saatten 1805 saate çıkarılmıştır. Eski programa göre bazı modüllerin sürelerinde azalma veya artma olmuştur. Süresi artan modüllerde yer alan hedef davranışların sayısı da artmıştır. Süresi azalan modüllerin içeriğinde yer alan hedef davranışların sayısında da azalmalar olmuştur. Ayrıca bazı hedef davranışlara yeni programda farklı modüllerde yer verilmiştir.

Destek Eğitim Türü

Eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucunda özel eğitim ihtiyacı olan bireylere bu programdan destek eğitim önerildiğinde, "Sosyal Beceriler" ile "Toplumsal Yaşam Becerileri" modüllerinde destek eğitim türü olarak bireysel eğitimin yanında grup eğitimi de önerilebilecektir. Diğer modüler önerildiğinde ise destek eğitim türü olarak bireysel eğitim önerilebilecektir.

YENİ DESTEK EĞİTİM PROGRAMLARI İLE ESKİ DESTEK EĞİTİM PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

2. İŞİTME YETERSİZLİĞİ OLAN BİREYLER İÇİN DESTEK EĞİTİM PROGRAMI

PROGRAM	ESKİ MODÜL	SÜRE	YENİ MODÜL	SÜRE
İŞİTME YETERSİZLİĞİ OLAN BİREYLER İÇİN DESTEK EĞİTİM PROGRAMI	İşitme Eğitimi	240 saat	İşitme Eğitimi	200 saat
	Dil Eğitimi	380 saat	Dil Eğitimi	300 saat
			Öğrenmeye Destek	150 saat
			Erken Matematik	200 saat
	Sosyal İletişim	160 saat	Sosyal İletişim	90 saat
	Okuma-Yazma-Anlama	280 saat	Okuma ve Yazma	300 saat
	Matematik	160 saat	Matematik	150 saat
TOPLAM SAAT		1220 SAAT	TOPLAM	1390 SAAT

Modül

İşitme Yetersizliği Olan Bireyler Destek Eğitim Programında 7 modül yer almaktadır. Yeni programda “Öğrenmeye Destek” ve “Erken Matematik” modülleri yeni eklenmiştir. Eski programda yer alan “Okuma-Yazma-Anlama” modülünün adı yeni programda “Okuma ve Yazma” olarak değiştirilmiştir.

Matematik modülünde yer alan her bölüm için hedef/hedef davranışlar düzeylere ayrılmıştır.

Süre

Yeni İşitme Yetersizliği Olan Bireyler Destek Eğitim Programında toplam süre 1220 saatten 1390 saate çıkarılmıştır. Eski programa göre bazı modüllerin sürelerinde azalma veya artma olmuştur. Süresi artan modüllerde yer alan hedef davranışların sayısı da artmıştır. Süresi azalan modüllerin içeriğinde yer alan hedef davranışların sayısında da azalmalar olmuştur. Ayrıca bazı hedef davranışlara yeni programda farklı modüllerde yer verilmiştir.

Destek Eğitim Türü

Eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucunda özel eğitim ihtiyacı olan bireylere bu programdan destek eğitim önerildiğinde, “Sosyal Beceriler” modülünde destek eğitim türü olarak bireysel eğitimin yanında grup eğitimi de önerilebilecektir. Diğer modüller önerildiğinde ise destek eğitim türü olarak bireysel eğitim önerilebilecektir.

Not: İşitme yetersizliği olan bireylerin eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecinde ve söz konusu programdan yararlanmalarında cihaz şartı aranmaz.

3. ZİHİNSEL YETERSİZLİĞİ OLAN BİREYLER İÇİN DESTEK EĞİTİM PROGRAMI

PROGRAM	ESKİ MODÜL	SÜRE	YENİ MODÜL	SÜRE
ZİHİNSEL YETERSİZLİĞİ OLAN BİREYLER İÇİN DESTEK EĞİTİM PROGRAMI	Bilişsel Becerilere Hazırlık	100 saat	Öğrenmeye Destek	250 saat
			Erken Matematik	350 saat
			Sosyal Beceriler	300 saat
	Dil, Konuşma ve Alternatif İletişim Becerileri	240 saat	Dil, İletişim ve Oyun	250 saat
	Sosyal Hayat	160 saat	Birey ve Çevre	150 saat
	Öz Bakım Becerileri	240 saat	Öz Bakım Becerileri	225 saat
	Günlük Yaşam Becerileri	120 saat	Günlük Yaşam Becerileri	150 saat
	Toplumsal Yaşam Becerileri	100 saat	Toplumsal Yaşam Becerileri	125 saat
	Psikomotor Beceriler	120 saat	KALDIRILDI	
	Türkçe	360 saat	Okuma ve Yazma	400 saat
	Matematik	300 saat	Matematik	300 saat
	TOPLAM	1640 SAAT	TOPLAM	2500 SAAT

Modül

Zihinsel Yetersizliği Olan Bireyler Destek Eğitim Programında 10 modül yer almaktadır. Yeni programda "Psikomotor Beceriler" modülü programdan kaldırılmıştır. Yeni eklenen modüller ise "Erken Matematik" ile "Sosyal Beceriler" modülleridir. "Bilişsel Becerilere Hazırlık" modülünün adı "Öğrenmeye Destek" modülü, "Sosyal Hayat" modülünün adı "Birey ve Çevre" modülü, "Türkçe" modülünün adı ise "Okuma ve Yazma" modülü olarak değiştirilmiştir. Programdan kaldırılan "Psikomotor Beceriler" modülünde yer alan hedef davranışların bir kısmına "Öğrenmeye Destek" modülünde yer verilmiştir. "Öğrenmeye Destek" modülünün süresi de 250 saate çıkartılmıştır.

Matematik modülünde yer alan her bölüm için hedef/hedef davranışlar düzeylere ayrılmıştır.

Süre

Zihinsel Yetersizliği Olan Bireyler Destek Eğitim Programında toplam süre 1640 saatten 2500 saate çıkartılmıştır. Eski programa göre bazı modüllerin sürelerinde azalma veya artma olmuştur. Süresi artan modüllerde yer alan hedef davranışların sayısı da artmıştır. Süresi azalan modüllerin içeriğinde yer alan hedef davranışların sayısında da azalmalar olmuştur. Ayrıca bazı hedef davranışlara yeni programda farklı modüllerde yer verilmiştir.

Destek Eğitim Türü

Eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucunda özel eğitim ihtiyacı olan bireylere bu programdan destek eğitimi önerildiğinde; "Dil İletişim ve Oyun", "Sosyal Beceriler" ile "Toplumsal Yaşam Becerileri" modüllerinde destek eğitim türü olarak bireysel eğitimin yanında grup eğitimi de önerilebilecektir. Diğer modüller önerildiğinde ise destek eğitim türü olarak bireysel eğitim önerilebilecektir.

YENİ DESTEK EĞİTİM PROGRAMLARI İLE ESKİ DESTEK EĞİTİM PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

4. DİL VE KONUŞMA BOZUKLUĞU OLAN BİREYLER İÇİN DESTEK EĞİTİM PROGRAMI

PROGRAM	ESKİ MODÜL	SÜRE	YENİ MODÜL	SÜRE
DİL VE KONUŞMA BOZUKLUĞU OLAN BİREYLER İÇİN DESTEK EĞİTİM PROGRAMI	Sesletim ve Ses Bilgisi	48 Saat	Konuşma Sesi	100 saat
	Akıcı Konuşma	48 Saat	Akıcı Konuşma	90 saat
	Ses Bozukluklarının Sağaltımı	12 Saat	Ses	50 saat
	Edinilmiş Dil Bozukluklarının Sağaltımı	96 saat	Edinilmiş Dil	150 saat
	Gelişimsel Dil	96 saat	Dil	250 saat
			Motor Konuşma	75 saat
			Rezonans	50 saat
TOPLAM SAAT		1220 SAAT	TOPLAM	1390 SAAT

Modül

Dil ve Konuşma Güçlüğü Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programında 7 modül yer almaktadır. Yeni programda "Motor Konuşma" ve "Rezonans" modülleri eklenmiştir. Eski programda yer alan;

- "Sesletim ve Ses Bilgisi" modülünün adı yeni programda "Konuşma Sesi" olarak,
- "Ses Bozukluklarının Sağaltımı" modülünün adı yeni programda "Ses" olarak,
- "Edinilmiş Dil Bozukluklarının Sağaltımı" modülünün adı yeni programda "Edinilmiş Dil" olarak,
- "Gelişimsel Dil" modülünün adı yeni programda "Dil" olarak değiştirilmiştir.

Süre

Dil ve Konuşma Güçlüğü Olan Bireyler Destek Eğitim Programında toplam süre 300 saatten 765 saate çıkarılmıştır. Eski programa göre bazı modüllerin sürelerinde azalma veya artma olmuştur. Süresi artan modüllerde yer alan hedef davranışların sayısı da artmıştır. Süresi azalan modüllerin içeriğinde yer alan hedef davranışların sayısında da azalma olmuştur. Ayrıca bazı hedef davranışlara yeni programda farklı modüllerde yer verilmiştir.

Destek Eğitim Türü

Eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucunda özel eğitim ihtiyacı olan bireylere bu programdan destek eğitim önerildiğinde, "Dil" modülünde destek eğitim türü olarak bireysel eğitimin yanında grup eğitimi de önerilebilecektir. Diğer modüller önerildiğinde ise destek eğitim türü olarak bireysel eğitim önerilebilecektir.

5. BEDENSEL YETERSİZLİĞİ OLAN BİREYLER İÇİN DESTEK EĞİTİM PROGRAMI

PROGRAM	ESKİ MODÜL	SÜRE	YENİ MODÜL	SÜRE
BEDENSEL YETERSİZLİĞİ OLAN BİREYLER İÇİN DESTEK EĞİTİM PROGRAMI	Kaba Motor Becerileri			
	Sırtüstü	140 saat	Başlangıç Düzey Motor Beceriler	250 saat
	Yüzüstü	140 saat		
	Destekli Oturma	90 saat	Oturma	300 saat
	Desteksiz Oturma	320 saat		
	Emekleme	120 saat	Yürümeye Hazırlık	300 saat
	Diz Üstü	120 saat		
	Ayakta Durma	160 saat		
	Destekli Yürüme	160 saat	Yürüme	500 saat
	Desteksiz Yürüme	240 saat		
	Merdiven İnip-çıkma	100 saat	İleri Düzey Kaba Motor Beceriler	150 saat
	İleri Düzey Fonksiyonel Beceriler	100 saat		
	İnce Motor Becerileri			
	Proprioseptif Sistem (Vücut Farkındalığı)	160 saat	Duyu Algı Motor/ Duyusal İşleme Becerileri	400 saat
	Taktil Sistem (Dokunma)	160 saat		
	Görsel Algılama	160 saat		
	Vestibüler Sistem (Denge)			
	Çizim Becerileri	160 saat	İnce Motor Beceriler	300 saat
	Tutma Ve Bırakma	160 saat		
	El Becerileri Ve El-Göz Koordinasyonu	160 saat		
			Günlük Yaşam Aktiviteleri	300 saat
TOPLAM		2650 SAAT	TOPLAM	2500 SAAT

Modül

Bedensel Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programında 8 modül yer almaktadır. Yeni programa "Günlük Yaşam Aktiviteleri" modülü eklenmiştir.

YENİ DESTEK EĞİTİM PROGRAMLARI İLE ESKİ DESTEK EĞİTİM PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Kaba Motor Becerileri Modüllerinden;

- “Sırtüstü” ile “Yüzüstü” modülleri yeni programda “Başlangıç Düzey Motor Beceriler” adlı modül içeriğinde,
- “Destekli Oturma” ile “Desteksiz Oturma” modülleri yeni programda “Oturma” adlı modül içeriğinde,
- “Emekleme”, “Dizüstü” ve “Ayakta Durma” modülleri yeni programda “Yürümeye Hazırlık” adlı modül içeriğinde,
- “Destekli Yürüme” ile “Desteksiz Yürüme” modülleri yeni programda “Yürüme” adlı modül içeriğinde,
- “Merdiven İnip-Çıkma” ile “İleri Düzey Fonksiyonel Beceriler” modülleri yeni programda “İleri Düzey Kaba Motor Beceriler” adlı modül içeriğinde yer almaktadır.

İnce Motor Becerileri Modüllerinden;

- “Progrioseptif Sistem (Vücut Farkındalığı)”, “Taktil Sistem (Dokunma)”, “Görsel Algılama” ile “Vestibüler Sistem (Denge)” modülleri yeni programda “Duyu Algı Motor/ Duyusal İşleme Becerileri” adlı modül içeriğinde,
- “Çizim Becerileri”, “Tutma ve Bırakma” ile “El Becerileri ve El Göz Koordinasyonu” modülleri yeni programda “İnce Motor Beceriler” adlı modül içeriğinde yer almaktadır.

Süre

Bedensel Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programında toplam süre 2500 saattir. Eski programa göre bazı modüllerin sürelerinde azalma veya artma olmuştur. Süresi artan modüllerde yer alan hedef davranışların sayısı da artmıştır. Süresi azalan modüllerin içeriğinde yer alan hedef davranışların sayısında da azalmalar olmuştur. Ayrıca bazı hedef davranışlara yeni programda farklı modüllerde yer verilmiştir.

Destek Eğitim Türü

Eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucunda özel eğitim ihtiyacı olan bireylere bu programdan destek eğitim önerildiğinde destek eğitim türü olarak bireysel veya evde destek eğitim önerilecektir.

“ Bedensel Yetersizliği Olan Bireyler Destek Eğitim Programı, her yaş (0-99) aralığında önerilebilir. Ancak yaşa bağlı olarak ortaya çıkan bedensel yetersizliklerin bu program kapsamında değerlendirilme durumuna, ilgili uzman hekim tarafından verilen rapor göz önünde bulundurularak Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından karar verilir. ”

6. OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU OLAN BİREYLER İÇİN DESTEK EĞİTİM PROGRAMI

PROGRAM	ESKİ MODÜL	SÜRE	YENİ MODÜL	SÜRE
OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU OLAN BİREYLER İÇİN DESTEK EĞİTİM PROGRAMI	Eşleme Becerileri	250 saat	Öğrenmeye Destek	750 saat
	Taklit Becerileri	500 saat		
	Yönerge Takip Becerileri	750 saat		
	Görsel Destek Kullanımı	250 saat		
			Erken Matematik	400 saat
			Birey ve Çevre	270 saat
	Motor Beceriler	250 saat	Kaldırıldı	
	Alıcı Dil Becerileri	1000 saat	Dil, İletişim ve Oyun	1100 saat
	İfade Edici Dil Becerileri	1000 saat		
	Oyun ve Müzik Becerileri	500 saat		
	Günlük Yaşam Becerileri	1000 saat	Günlük Yaşam Becerileri	600 saat
	Öz Bakım Becerileri	1000 saat	Öz Bakım Becerileri	800 saat
	Sosyal Beceriler	1000 saat	Sosyal Beceriler	1300 saat
	Toplumsal Yaşam Becerileri	600 saat	Toplumsal Yaşam Becerileri	600 saat
	Okuma Yazma	750 saat	Okuma ve Yazma	800 saat
	Matematik	500 saat	Matematik	450 saat
	TOPLAM	8750 SAAT	TOPLAM	7070 SAAT

YENİ DESTEK EĞİTİM PROGRAMLARI İLE ESKİ DESTEK EĞİTİM PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Modül

Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programında 10 modül yer almaktadır. Yeni programda "Motor Beceriler" modülü programdan kaldırılmıştır. Yeni eklenen modüller ise "Erken Matematik" ile "Birey ve Çevre" modülleridir. "Eşleme Becerileri", "Taklit Becerileri", "Yönerge Takip Becerileri" ve "Görsel Destek Kullanımı" modüllerinin adları "Öğrenmeye Destek" modülü; "Alıcı Dil Becerileri", İfade Edici Dil Becerileri" ile "Oyun ve Müzik Becerileri" modüllerinin adı "Dil, İletişim ve Oyun" olarak değiştirilmiştir. Programdan kaldırılan "Motor Beceriler" modülünde yer alan hedef davranışların bir kısmına "Öğrenmeye Destek" modülünde yer verilmiştir. "Öğrenmeye Destek" modülünün süresi de 750 saate çıkartılmıştır.

Matematik modülünde yer alan her bölüm için hedef/hedef davranışlar düzeylere ayrılmıştır.

Süre

Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programında toplam süre 7070 saattir. Eski programa göre bazı modüllerin sürelerinde azalma veya artma olmuştur. Süresi artan modüllerde yer alan hedef davranışların sayısı da artmıştır. Süresi azalan modüllerin içeriğinde yer alan hedef davranışların sayısında da azalmalar olmuştur. Ayrıca bazı hedef davranışlara yeni programda farklı modüllerde yer verilmiştir.

Destek Eğitim Türü

Eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucunda özel eğitim ihtiyacı olan bireylere bu programdan destek eğitim önerildiğinde; "Dil İletişim ve Oyun", "Sosyal Beceriler" ile "Toplumsal Yaşam Becerileri" modüllerinde destek eğitim türü olarak bireysel eğitimin yanında grup eğitimi de önerilebilecektir. Diğer modüler önerildiğinde ise destek eğitim türü olarak bireysel eğitim önerilebilecektir.

7. ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ OLAN BİREYLER İÇİN DESTEK EĞİTİM PROGRAMI

PROGRAM	ESKİ MODÜL	SÜRE	YENİ MODÜL	SÜRE
ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ OLAN BİREYLER İÇİN DESTEK EĞİTİM PROGRAMI	Öğrenmeye Hazırlık	300 saat	Öğrenmeye Destek	150 saat
	Okuma ve Yazma	250 saat	Okuma ve Yazma	300 saat
	Matematik	200 saat	Matematik	200 saat
			Sosyal Etkileşim	100 saat
			Dil ve İletişim	150 saat
			Erken Matematik	200 saat
	TOPLAM SAAT	750 SAAT	TOPLAM	1100 SAAT

Modül

Öğrenme Güçlüğü Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programında 6 modül yer almaktadır. Yeni programa "Sosyal Etkileşim", "Dil ve İletişim" ile "Erken Matematik" modülleri eklenmiştir. "Öğrenmeye Hazırlık" modülünün adı "Öğrenmeye Destek" modülü, olarak değiştirilmiştir.

Matematik modülünde yer alan her bölüm için hedef/hedef davranışlar düzeylere ayrılmıştır.

Süre

Öğrenme Güçlüğü Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programında toplam süre 750 saatten 1100 saate çıkmıştır. Eski programa göre bazı modüllerin sürelerinde azalma veya artma olmuştur. Süresi artan modüllerde yer alan hedef davranışların sayısı da artmıştır. Süresi azalan modüllerin içeriğinde yer alan hedef davranışların sayısında da azalmalar olmuştur. Ayrıca bazı hedef davranışlara yeni programda farklı modüllerde yer verilmiştir.

Destek Eğitim Türü

Eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucunda özel eğitim ihtiyacı olan bireylere bu programdan destek eğitim önerildiğinde; "Sosyal Etkileşim" modülünde destek eğitim türü olarak bireysel eğitimin yanında grup eğitimi de önerilebilecektir. Diğer modüller önerildiğinde ise destek eğitim türü olarak bireysel eğitim önerilebilecektir.

YENİ DESTEK EĞİTİM PROGRAMLARI İLE ESKİ DESTEK EĞİTİM PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

YENİ DESTEK EĞİTİM PROGRAMLARININ UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSULAR

Eski destek eğitim programında modüller için süreler belirlenmiş iken yeni destek eğitim programında modüller ve bu modüllerin altında yer alan bölümler için süreler belirlenmiştir.

“

Eski ve yeni programda yer alan modüllerin karşılaştırılması tüm programlar için bir önceki bölümde yapılmıştır. Eski programlardaki modüllerin yeni programlarda hangi modüller ile eşleştiği tablolarda belirtilmiştir. Programlarda yer alan modül eşleştirmelerinde bu tablolarda yer alan modül süreleri dikkate alınmalıdır.

”

Talim ve Terbiye Kurulunun 21.04.2021 tarihli ve 10 sayılı kararında onaylanan destek eğitim programları; programların MEB bilgi işlem sistemine entegre edilmesi, rehberlik ve araştırma merkezleri ile özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde görev yapan personele tanıtılması gibi nedenlerden 30 Temmuz 2021 tarihinden itibaren uygulanacaktır.

21/04/2021 Tarihli Talim ve Terbiye Kurul Kararı ile kabul edilen destek eğitim programlarının uygulama süreci aşağıdaki hususlar doğrultusunda yürütülecektir:

- 30 Temmuz 2021 tarihine kadar yapılacak olan eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecinde; önerilecek destek eğitim programları için eski destek eğitim programları kullanılarak en fazla altı ay süreyle destek eğitim raporu düzenlenecektir.

“

Yeni programların uygulanmasına geçiş sürecinde, mağduriyet ve aksaklık yaşanmaması amacıyla aşamalı bir geçiş süreci benimsenecektir. Bu nedenle hâlihazırda eski programa devam eden bireyler, özel eğitim değerlendirme kurulu destek eğitim raporu bitiş süresine kadar mevcut programa devam edecektir. Rehberlik ve araştırma merkezinde yapılan eğitsel değerlendirme ve tanılama sonrasında yeni destek eğitim programlarından yararlanabileceklerdir.

”

- 30 Temmuz tarihi itibarıyla ilk defa eğitsel değerlendirme ve tanılaması yapılarak destek eğitim önerilecek bireyler, yeni destek eğitim programlarından yararlanacaktır.

- Bireyin eski programda bir modül için belirlenen sürenin en fazla iki katı kadar süreyle modülden yararlanabileceği yönetmelikte belirlenmiştir. Bu nedenle bireyler; yeni programlarda da bir modülden, modül için belirlenen sürenin en fazla iki katı kadar süreyle, yararlanma hakkına sahip olacaktır. Modül süresi hesaplamaları bu husus dikkate alınarak yapılacaktır.
- Eski destek eğitim programından yararlanan özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin programdan yararlandıkları modüllerin süreleri yeni destek eğitim programında yer alan modüllerin toplam süresinden çıkarılacaktır. Birey kalan süre kadar destek eğitim hizmetinden yararlanacaktır. Örneğin Görme Yetersizliği Olan Bireyler Destek Eğitim Programında; "Sosyal Beceriler Modülü" nün eski süresi 80 ders saatidir. Yeni süresi ise 125 ders saatidir. Bireyin eski modülde toplamda 160 saatten 120 ders saati eğitim aldığı düşünüldüğünde; yeni programdaki toplam 250 ders saatinden 120 ders saati çıkarılarak 130 ders saati daha bu modülden eğitim alma hakkı olduğu tespit edilecektir.
- Eski destek eğitim programlarında yer alan modüllerde belirtilen toplam sürenin tamamından yararlanan bireyler, yeni destek eğitim programlarında karşılığı olan modüllerden yararlanamayacaktır. Örneğin İşitme Yetersizliği Olan Bireyler Destek Eğitim Programı'nda; "Sosyal İletişim Modülü" nün eski süresi 160 ders saatidir. Yeni süresi ise 90 ders saatidir.
- Bireyin eski modülde toplamda 320 saatten 190 ders saati eğitim aldığı düşünüldüğünde, yeni programda bu modül toplam 180 ders saati olduğundan birey bu modülden yararlanamayacaktır. Birey, ihtiyacı doğrultusunda programa yeni eklenen modüllerden yararlanabilecektir.
- Yeni destek eğitim programlarının yapısı değiştirilmiştir. Programlardaki modüller, bölümlerden oluşmaktadır. Yapılan değişikliğe göre eski programlardaki modüllere ve modüllerde yer alan amaçlara, yeni programda başka modüllerde veya bölümlerde yer verilmiş olabilmektedir. Örneğin "Psikomotor Beceriler" modülü yeni Zihinsel Yetersizliği Olan Bireyler Destek Eğitim Programında kaldırılmıştır. Bu modülde yer alan amaçlar, yeni programda "Öğrenmeye Destek" modülünde yer alan "Motor Beceriler" bölümünde yer almaktadır. Birey, ihtiyacı doğrultusunda bu bölümden yararlanabilecektir.

3. BÖLÜM

**YENİ DESTEK EĞİTİM
PROGRAMLARINDA**

**ÖLÇME VE
DEĞERLENDİRME
UYGULAMALARI**

YENİ DESTEK EĞİTİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME UYGULAMALARI

“

Bu bölümde rehberlik ve araştırma merkezinde görev yapan personelin destek eğitim programlarının ölçme ve değerlendirme uygulamalarına hâkim olması amacıyla programların tüm ölçme ve değerlendirme uygulamalarına ayrıntılı olarak yer verilmiştir. Rehberlik ve araştırma merkezleri eğitsel değerlendirme ve tanılama süreçlerinde ölçme ve değerlendirme uygulamalarından RAM yılsonu değerlendirme süreci bölümünden sorumludur.

”

Özel eğitim ihtiyacı olan bireyler, öğrenme sürecinde farklı ve çoklu öğrenme tekniklerinin kullanılması ve birden çok duyuya hitap eden uygulamaların yapılması durumunda daha rahat öğrenirler. Yetersizlikten etkilenmiş her bir bireyin yetersizlikten etkilenme türü ve derecesi, yetersizliğin oluş zamanı, bireye sağlanan hizmetler ve bireysel özellikleri birbirinden farklıdır. Buna bağlı olarak bireylerin öğrenme düzeyleri de birbirinden oldukça farklıdır. Bu nedenle her bireyin bireysel özelliklerine uygun olarak BEP hazırlanması gerekmektedir.

BEP hazırlanırken bireyin gereksinimlerinin belirlenmesi için değerlendirmelerin öğretim sürecinin başlangıcında, öğretim sürecinde, sonunda ve yıl sonunda yapılması gerekmektedir. Bu süreçte, özellikle başlangıçta, kaba ve ayrıntılı değerlendirmelerin bireyin gerçek performansını yansıtacak şekilde yapılması önem arz etmektedir.

Ölçme ve değerlendirme uygulamaları yürütülürken temel ilke olarak biçimlendirici (süreci değerlendirme) ve özetleyici değerlendirme (yıl sonu genel değerlendirme) süreçleri izlenmeli, farklı veri toplama yöntemleri ile ölçme araçları kullanılmalıdır.

Yetersizliği olan bireyler için destek eğitim programlarının ölçme ve değerlendirme uygulamaları;

1. Bireyin Gereksinimlerinin Belirlenmesi,
2. Öğretim Öncesi (Ön) Değerlendirme,
3. Öğretim Sonu (Son) Değerlendirme ve Gelişimi İzleme,
4. Yıl Sonu Değerlendirmesi aşamalarından oluşmaktadır.

Bu değerlendirme aşamalarının uygulama sũreci aşağıda açıklanmıştır.

1. Bireyin Gereksinimlerinin Belirlenmesi

Bireylerin gereksinimlerinin belirlenmesi amacıyla kaba değerlendirme yapılır. **Rehberlik ve araştırma merkezinde (RAM)** bireylerin ilgili destek eğitim programının içerdiği modũl ve modũllerdeki bũlũmlerden hangilerini alacağı kaba değerlendirme sonucunda belirlenir.

Aynı zamanda özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinde de RAM tarafından belirlenen modũllere ve bũlũmlere yönelik kaba değerlendirmeler yapılarak bireyin gereksinimleri daha ayrıntılı şekilde belirlenmelidir. Kaba değerlendirme sonucunda bireyin gereksinim alanları belirlenmeli ve hedef ve hedef davranışlar (kısa ve uzun dönemli amaçlar) koyulmalıdır. Böylece bireyin BEP'i hazırlanır. Kaba değerlendirmede gereksinimler belirlenip öncelik sırasına koyulurken bireylerin yaşı, sınıf seviyesi, bireysel özellikleri, öğrenme özellikleri ve becerilerin gũnlũk ve okul yaşamındaki işlevselliği dikkate alınmalıdır.

2. Öğretim ncesi (n) Değerlendirme

Öğretim ncesi (n) değerlendirme; kaba değerlendirme sonucunda bireyin BEP'ine seçilen hedef ve hedef davranışlara ilişkin öğretimine başlamadan önce, bireyin hangi basamakta (dũzeyde) olduğunu belirlemek amacı ile yapılacak olan ayrıntılı değerlendirmedir. Öğretim ncesi değerlendirmelerde her birey için birebir uygulamalar yũrũtũlerek veriler toplanır.

Bu aşamada:

- lũt Bağımlı Test (BT), (bk. rnek form [Ek 1](#)),
- Kũũk basamaklara ayrılmış becerilerin bulunduğu Kontrol Listesi (bk. rnek form [Ek 2](#)),
- Dereceli Puanlama Anahtarı (bk. rnek form [Ek 3](#)) kullanılabilir.

Kullanılan lme araçlarından elde edilen **veriler Performans Kayıt Formu'na kaydedilmelidir.** ([Ek 4](#))

3. Öğretim Sonu (Son) Değerlendirme ve Gelişimi İzleme

Öğretim sonu değerlendirme, ilgili hedef davranışlarının ğretimi tamamlandıktan sonra bireyin davranışı ne derece kazandığını veya kavradığını görmek amacıyla yapılan değerlendirmedir. Bu aşamada ğretim öncesinde ayrıntılı değerlendirme araçları kullanılmalıdır. lme araçlarından ğretim sonunda elde edilen veriler tekrar **Performans Kayıt Formu'na** ([Ek 4](#)) işaretlenmelidir.

YENİ DESTEK EĞİTİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME UYGULAMALARI

Bireylere öğretim süreci içerisinde, ilgili hedef davranışlar kazandırılmaya çalışılırken, öğretim ile birlikte ölçme ve değerlendirme uygulamalarının da birlikte yürütülmesi öğretimin etkililiği ve verimliliği açısından önem arz etmektedir. Bu nedenle bireyin gelişimini izlemeye yönelik öğretim sırasında ve oturumların sonunda değerlendirmeler yapılarak değerlendirme sonuçları grafiğe ya da kayıt çizelgelerine kaydedilmelidir. Ayrıca bireyin ürünlerine bakılarak bireyin ilerlemesi izlenmeli ve beklenen tepkiler istenen düzeyde değilse kullanılan yöntemde, araç gereçte, ortamda, alıştırmaya sayısında vb. gerekli öğretimsel düzenlemeler yapılmalıdır. Ayrıca kayıt çizelgeleri, grafikler, birey ürünleri (çalışma yaprakları, ödevler vb.) dönem içerisinde belirli aralıklarla incelenerek öğretimin etkililiği ve verimliliği değerlendirilmelidir. Bunun sonucunda bireyin portfolyosu oluşturulmalıdır.

Portfolyo

Portfolyo bir bireysel gelişim dosyasıdır. Bir yıl boyunca birey performans kayıtlarının ve çalışmalarının bir amaç doğrultusunda planlı ve düzenli bir şekilde tutulduğu, çalışmalardan örneklerin bulunduğu, bireyin nasıl bir gelişim içinde olduğunun rahatça izlenebildiği bir değerlendirme türüdür. Portfolyolarla yapılan değerlendirmenin temel amacı, bireyin öğrenme sürecini ve sonucunu birlikte değerlendirerek bireyin nasıl bir gelişim izlediğini belirlemektir. Bireyin yaptığı çalışmaların sistematik olarak toplanması sonucu oluşturulan bireysel gelişim dosyaları; bireyin farklı yeteneklerini ve yetenek düzeylerini, güçlü olduğu yönlerini, başarılarını ve bir süreç içindeki gelişimini bütünüyle değerlendirme imkânı vermektedir.

Bu bağlamda bireylerin portfolyoları; değerlendirme sürecinde elde edilen grafikleri, kayıt formlarını, videoları, ses kayıtlarını ve bireyin en güçlü olduğu farklı becerileri gösteren ürünleri içermelidir. Portfolyo uygulamalarında bireyin ürünlerinin, bireyselleştirilmiş eğitim programının, BEP Gelişimi İzleme Özet Formunun (Ek 5), ölçü aracı örneklerinin, performans kayıt formlarının, kayıt çizelgelerinin ve bireyin çalışmalarını gösteren video ve ses kayıt örneklerinin tutulması sürecin daha iyi izlenmesine imkân tanıyacaktır. Bu tür portfolyoları değerlendirmede bütüncül (holistik) bir yaklaşım benimsenir.

Portfolyoların paylaşımı konusunda etik ilkelere dikkat edilmeli, portfolyolar bireyin ailesi, öğretmeni ve RAM dışındaki kişi ya da kurumlarla paylaşılmalıdır.

4. Yıl Sonu Değerlendirmesi

Bu değerlendirmede izlenecek basamaklar aşağıda belirtilmiştir:

- a) Bireyin tüm performans göstergeleri (bireyin ürünleri, öğretmen gözlemleri, görüşmeler, kayıt çizelgeleri, grafikler, bireyin bir bölümdeki ya da modüldeki performansını gösteren Performans Kayıt Formu) bütüncül bir bakış açısıyla incelenir.
- b) Bu inceleme sonucunda bireylerin performansı BEP Gelişimi İzleme Özet Formu'na [\(Ek 5\)](#) geçirilir.
- c) Portfolyo içeriği tamamlanır.
- d) Portfolyonun içindekileri gösteren Portfolyo Kontrol Listesi [\(Ek 6\)](#) doldurulur.
- e) Portfolyo Dereceli Puanlama Anahtarı [\(Ek 7\)](#) bireyin dosyası ile birlikte RAM'a gönderilir.

Portfolyo dosyası üç bölümden oluşmalıdır. Her bölümde aşağıdaki belgeler bulunmalıdır.

Birinci Bölüm:

- ◆ Portfolyo Kontrol Listesi, Portfolyo Dereceli Puanlama Anahtarı (Dosyaya her iki belgeden de ikişer adet konacaktır. Biri özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi tarafından doldurulacak, diğeri boş bırakılarak RAM'da doldurulacaktır.)
- ◆ BEP
- ◆ BEP Gelişimi İzleme Özet Formu (2 tane konacak biri RAM'da kalacak.)
- ◆ Öğretmenler tarafından ön değerlendirme ve son değerlendirmenin kaydedildiği Performans Kayıt Formları

İkinci Bölüm:

- ◆ Kullanılan ölçme araçları örnekleri
- ◆ Gelişimi izlemede kullanılan kayıt formları örnekleri ve grafik örnekleri
- ◆ Bireyin performansını gösteren ses kayıt ve video örnekleri

Üçüncü Bölüm:

- ◆ Bireyin öğretim süreci içerisinde yapmış olduğu çalışmalar; ödev örnekleri, çalışma yaprakları örnekleri, bireyin çalışmalarını gösteren video ve ses kayıt örnekleri vb.

4. BÖLÜM

**REHBERLİK VE ARAŞTIRMA
MERKEZİ**

**YIL SONU
DEĞERLENDİRME SÜRECİ**

REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ YIL SONU DEĞERLENDİRME SÜRECİ

RAM izleme süreci, BEP'te tanımlanan hedef ve hedef davranışlar çerçevesinde bireyin gelişimi değerlendirilmesi ve portfolyosunda sunulan bilgi ve verilerin incelenmesi ile gerçekleştirilir.

RAM'ın değerlendirmesinde izlenecek basamaklar aşağıda belirtilmiştir:

- Bireyin portfolyosu incelenerek Portfolyo Kontrol Listesi'nde (Ek 6) belirtilen dokümanların bulunup bulunmadığı kontrol edilir. **Bu form doldurularak arşivlenmek üzere alınır.**

Bu form, bireylerin herhangi bir modülü tamamladıktan sonra veya eğitim ve öğretim yılı sonunda hazırladıkları portfolyoları RAM'a gönderilmeden önce portfolyo içeriğini kontrol etmek amacıyla hazırlanmıştır. Ayrıca eğitim öğretim sürecinin başında, hazırlanacak portfolyoların içeriğine nelerin konulması gerektiğine yönelik bilgi vermesi amacıyla hazırlanmıştır. Portfolyo teslim edilirken aşağıdaki ürünler/çalışmalar öncelikle özel öğretim kurumu tarafından kontrol edilecek, dosya RAM'a geldiğinde ise RAM tarafından kontrol edilerek ilgili sütunlar doldurulacaktır.

PORTFOLYO KONTROL LİSTESİ

EK-6

Bireyin Adı ve Soyadı : _____

Tarihi : ____/____/____

Eğitim-Öğretim Yılı : ____/____

Modülün Adı : _____

Çalışmalar/Ürünler	Özel Öğretim Kurumu	Rehberlik ve Araştırma Merkezi (RAM)
	Açıklama	Açıklama
Bireyin BEP'i		
BÖP (Bireysel Öğretim Programı)		
BEP Gelişimi İzleme Özet Formu (2 Adet)		
Performans Kayıt Formları		
BÖP Örneği		
Gelişim İzleme Kayıt Formu Örneği		
Gelişim İzleme Grafik Örneği		
Ölçme Araçları (Sınavlar) Örneği		
Öğretim Sürecinde Yapılmış Ödev Örnekleri		
Öğretim Sürecinde Birey Tarafından Yapılmış Çalışma Yaprağı Örnekleri		
Birey Çalışmalarını İçeren Ses Kayıt, Video Örnekleri (Aileden İzin Alındığı Takdirde Konulabilecek)		

Not: Bu form iki adet doldurulacaktır. Biri ilgili özel öğretim kurumunda diğeri ise RAM'da kayıt altında tutulacaktır.

- Bireyin;

- Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi tarafından hazırlanıp uygulanan **BEP'i**,
- BEP Gelişimi İzleme Özet Formu (Ek 5),

BEP GELİŞİMİ İZLEME ÖZET FORMU

EK-5

Bireyin Adı ve Soyadı : _____ Öğretmenin Adı : _____
 Eğitim-Öğretim Yılı : _____ / _____
 Ön Değerlendirme Tarihi : _____ / _____ / _____ Son Değerlendirme Tarihi : _____ / _____ / _____

Modüller	Modülde Yer Alan Bölümler	BEP'te Yer alan Hedefler	Gerçekleştirdiği Hedef Davranışlar	Öğretilmesi Hedeflenen Hedef Davranışlar	Çalışılan Hedef Davranışlar	Ulaşılamayan Hedef Davranışlar	Ulaşılamama Nedenleri	Öneriler
Modül 1 (Modül Adı)	Bölüm 1.1 (Bölüm Adı)	Hedef 1.1.1						
		Hedef 1.1.2						
		Hedef 1.1.3						
		Hedef 1.1.4						
	Bölüm 1.2 (Bölüm Adı)	Hedef 1.2.1						
		Hedef 1.2.2						
Modül 2 (Modül Adı)	Bölüm 2.1 (Bölüm Adı)	Hedef 2.1.1						
		Hedef 2.1.2						

Not: BEP Gelişimi İzleme Özet Formu; BEP uygulanması sürecinde, öğretim sırasında ve öğretim sonunda yapılan değerlendirmelerden elde edilen verilerden hareketle doldurulur. Bir sonraki eğitim-öğretim yılında yapılacak kaba değerlendirmeler için bu formda yer alan veriler dikkate alınır.

- Bireyin performansını gösteren kayıt çizelgeleri (Ek 4),

PERFORMANS KAYIT FORMU

EK-4

Bireyin Adı ve Soyadı : _____ Öğretmenin Adı : _____
 Ön Değerlendirme Tarihi : _____ / _____ / _____ Son Değerlendirme Tarihi : _____ / _____ / _____

Bölümler	Hedefler	Değerlendirme	Hedef Davranış Numarası														
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Bölüm 1.1	Hedef 1.1.1	Ön	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
		Son	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
	Hedef 1.1.2	Ön	x	x	x	x	x										
		Son	+	+	+	+	+										
	Hedef 1.1.3	Ön	x	x	x	x	x	x	x	x							
		Son	+	+	+	+	+	+	+								
Bölüm 2.1	Hedef 2.1.1	Ön	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x					
		Son	+	+	+	+	+	+	+	+							
	Hedef 2.1.2	Ön	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
		Son	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+			
Bölüm 3.1	Hedef 3.1.1	Ön	x	x	x												
		Son	+	+	+												
	Hedef 3.1.2	Ön	x	x													
		Son	+	+													
	Hedef 3.1.3	Ön	x	x													
		Son	+	+													

Not: Performans Kayıt Formu; her modül için öğretim sürecinin başında ve sonunda ayrı ayrı doldurulur.

x: Ulaşılmaması hedeflenen hedef davranış

+: Ulaşılan hedef davranış

REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ YIL SONU DEĞERLENDİRME SÜRECİ

- Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi tarafından gönderilen grafikler, video, çalışma örnekleri incelenir.
- c. Rehberlik ve araştırma merkezinde, bireyin incelemesini yapan uzman tarafından bireyin performansı değerlendirilir.
- d. Bireyin;
 - BEP'i,
 - Bireyin performansını gösteren kayıt çizelgeleri (Ek 4),
 - Grafikler, varsa video ve ses kayıtları incelenerek iki kopya hâlinde dosyada bulunan Portfolyo Puanlama Anahtarı (Ek 7) doldurulur.

Söz konusu içeriklerden; ödev örnekleri, çalışma yaprakları örnekleri, grafikler, video ve ses kayıtlarının RAM'a getirilmesi zorunlu değildir, ancak Portfolyo Puanlama Anahtarının (EK-7) doldurulmasına katkısı olacaktır.

- e. Portfolyo Dereceli Puanlama Anahtarı (Ek 7) Formuna portfolyonun güçlü ve geliştirilmesi gereken yönlerine ilişkin açıklamalar yazılır. Biri özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinde diğeri de RAM'da kalacak şekilde düzenlenir.
- f. Yapılan değerlendirmeler ve incelemeler sonucunda bireyin gelişimine göre eğitim tekrar planlanır.
- g. RAM, bireyin portfolyosunda bulunan;
 - BEP Gelişimi İzleme Özet Formunun (Ek 5),
 - Portfolyo Kontrol Listesinin (Ek 6),
 - Portfolyo Dereceli Puanlama Anahtarının (Ek 7) birer örneğini alarak arşivler.

“

Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi tarafından gönderilen;

- Bireyin “BEP’i,”
- Bireyin performansının işlendiği “Performans Kayıt Formu” (Ek 4),
- Ödev örnekleri ile çalışma yaprakları örnekleri,
- Grafikler, varsa video ve ses kayıtları rehberlik ve araştırma merkezinde incelemeyi yapan uzman tarafından değerlendirildikten sonra veliye teslim edilir. Bireyin dosyasında arşivlenmez.

”

5. BÖLÜM

RAM MODÜLÜNDE YAPILAN DÜZENLEMELER

RAM MODÜLÜNDE YAPILAN DÜZENLEMELER

Yenilenen destek eğitim programları MEBBİS RAM MODÜLÜNE entegre edilirken modül üzerinde birtakım değişikliklere de yer verilmiştir. Yapılan düzenlemeler aşağıda yer almaktadır.

1) “Eğitsel Tanılama Hizmetleri ” Başlığında Yapılan Düzenlemeler

a. Önerilen Özel Eğitim Hizmetleri (RAM09006) Ekranı

- Eğitsel değerlendirme ve tanı bölümünde, birey için seçilmiş olan eğitsel tanıya uygun olarak yenilenen destek eğitim programları ve bu programlarda bulunan modüller güncellenen adları ile yer almaktadır.
- Yenilenen destek eğitim programlarında yer alan modül süreleri güncellenmiştir.
- Eski destek eğitim programlarından yararlanan bireylere yeni destek eğitim programlarından modüller önerileceği zaman; eski programda yararlandığı modül süreleri ile bu modüllerin yeni programda eşleştiği modüller ve bu modüllerden kalan süreleri bu aşamada dikkate alınmalıdır.
- Yenilenen destek eğitim programlarında yer alan modüllerin destek eğitim türlerine göre eşleştirilmesi sistem üzerinde yapılmıştır. Bireye, ihtiyaç duyduğu destek eğitimi programları ve modülleri önerilirken destek eğitim türü seçimlerinin uygunluğuna dikkat edilmelidir.

b. Girilen Rapor Bilgisi Onayla (RAM09008) Ekranı

Önerilen Özel Eğitim Hizmeti

Önerilen Özel Eğitim Hizmeti :

Destek Eğitimine İhtiyacı Var mı? :

Destek Eğitim Türü : **Destek Eğitimi Süresi (Ay Olarak)** :

Önerilen Destek Eğitim Programları

Gidebileceği Özel Eğitim Okulu Programları

Gidebileceği Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Programları

- Bu ekranda birey için önerilen destek eğitim programı ve modül adları, yenilenen destek eğitim programlarına uygun olacak şekilde değiştirilmiştir.
- "Rapor Al" seçiminde açılmakta olan raporlamalarda da yeni destek eğitim program ve modül adları yer alacak şekilde düzenleme yapılmıştır.

2) "Eğitim Planı İşlemleri" Başlığında Yapılan Düzenlemeler

Yeni destek eğitim programları ile birlikte rehberlik ve araştırma merkezlerinde eğitsel değerlendirme ve tanılama hizmetleri kapsamında kaba değerlendirme yapılmaktadır. Kaba değerlendirme sürecinde yeni hazırlanan eğitsel değerlendirme formları ile gözlem ve görüşme yöntemleri kullanılmaktadır.

a. Eğitim Performansı Giriş Ekranı (RAM21002) Ekranı

ANA SAYFA

Eğitim Performansı Giriş

Birey Kimlik Bilgileri

T.C. Kimlik Numarası :

Rapor Kayıt Numarası :

Adı :

Bebek Adı :

Eğitim Performansı

Bölüm Adı : **Hedef Adı** : **Hedef Ölçütü** : **Açıklama(Manuel Giriş)** : **Kayıt Sonuç** :

☐ Zihnin Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı
--> Öz Bakım Becerileri
----> Kişisel Bakım ve Temizlik Becerileri

☐ Kişisel bakım ve temizlik becerilerini gerçekleştirebilir.

☐ Zihnin Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı
--> Öz Bakım Becerileri
----> Tuvalet Kontrolü ve Tuvalet Becerileri

☐ Bağımsız olarak tuvaletini yapar.

Seçilen:

☐ Ellerini yıkama
☐ Banyo yapma
☐ Yüzünü yıkama
☐ Tırnaklarını kesme
☐ Dişlerini fırçalamak
☐ Sakal tıraş olma
☐ Burnunu temizleme
☐ Red değiştirme
☐ Saçını tarama
☐ Koku giderici/parfüm kullanma
☐ Vücut tüylerini temizleme

Seçilen:

☐ Tuvaletini tuvalete yapma
☐ Giysisini indirme-çekme
☐ Tuvalet sonrası vücut temizliği

- Eğitsel değerlendirme ve tanılaması yapılan birey için eğitim planı hazırlanırken performans giriş ekranı; önerilen destek eğitim programları, modülleri, bölümleri ve bölümler içeriğinde yer alan hedef davranışlara ilişkin verilerin işlenebileceği yeni bir yaklaşım benimsenerek tasarlanmıştır.
- Bireyin performans bilgileri sisteme işlenirken öncelikle, bölüm adı sütunu altında yer alan; program, modül ve bölüm adının yer aldığı seçim kutucuğu işaretlenmelidir.
- Bölüm adı sütununda yapılan işaretleme sonrasında hedef adlarının yer aldığı işaretleme kutucukları aktif hâle gelecek ve seçim yapılabilir olacaktır.
- Hedef adları sütununda yapılan işaretlemelemelerden sonra kayıt bölümünde yer alan seçim kutucukları aktif hâle gelecek ve seçim yapılabilir olacaktır. **Kayıt sütununda, bireyin söz konusu hedef davranış için yapabildikleri işaretlenmelidir.**
- Her hedef davranış için belirlenen ölçütler, ölçüt sütununda yer almaktadır. **Kayıt/sonuç bölümünde söz konusu hedef davranışa ilişkin performans işaretlemelemelerinde bu ölçütler dikkate alınmalıdır.**
- Bireyin performansına ilişkin; ihtiyaç duyulduğunda açıklamaların yazılabileceği alan, her hedef adı için ayrı ayrı tasarlanmıştır. Bu alana en fazla 500 karakterden oluşan açıklamalar yazılabilecektir.
- Her bölümde kayıt sonuç sütununda yer alan seçimlere oranlama verilmiştir. Kayıt/sonuç sütununda yer alan seçimlerin yarısı ve daha fazlası işaretlendiğinde bölüm adının yazılı olduğu kısım mavi renge dönüşecektir.
- Kayıt/sonuç sütununda yer alan seçimlerin yarısı ve daha fazlası bireyin performansı olarak işaretlendiğinde (mavi renge dönüşen) ilgili bölüm adı, bireyin raporunda eğitim performansı alanında yer alacaktır.

☒ Bedensel Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı --> Yürüme -----> DESTEKSİZ AYAKTA DURMA		Seçilen: 1 / 2	
☒ Eli bırakıldıktan sonra 10 sn. desteksiz ayakta durur.	100%		☒
☒ Yüzüstüne dönüp elleri ve dizleri üzerinden desteksiz ayağa kalkar ve en az 10sn desteksiz ayakta durur.	100%		☐

☒ Bedensel Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı --> Yürüme -----> DESTEKLİ YÜRÜME		Seçilen: 2 / 3	
☒ İki elinden destek alarak yanlara doğru yürür.	100%		☒
☒ İki elinden destek alarak öne ve arkaya doğru yürür.	100%		☒
☐ Yardımcı araçla yürürken yön değiştirir.	100%		☐

☒ Bedensel Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı --> Yürüme -----> DESTEKSİZ YÜRÜME		Seçilen: 1 / 3	
☒ Engelleri geçerek yürür.	100%		☒
☐ Topuk parmak yürüyüşü yapar.	100%		☐
☐ Değişik büyüklük ve ağırlıktaki nesneleri tek/iki eliyle taşıyarak yürür.	100%		☐

- Sadece hedef adı sütununda yapılan işaretlemeler, bireyin performans bilgisi girişi için yeterli olmaya-caktır. Bireyin yapabildiği hedef davranışlar için kayıt/ sonuç sütunun işaretlenmiş olması gerekmektedir.
- Performans giriş ekranında yapılan işaretlemeler bir sonraki yıl yapılan eğitsel değerlendirme ve tanıla-ma sürecinde görüntülenebilecektir.
- İşaretlemelerin yapıldığı bölümler “yıllık amaçların girişi” ekranında da görüntülenebilecektir. Bireyin ihtiyacı doğrultusunda bu bölümler de önerilebilecektir.

b. Yıllık Amaçların Giriş Ekranı (RAM21003) Ekranı

Yıllık Eğitim Amaçlarının Girişi

Birey Kimlik Bilgileri

Tc Kimlik Numarası	Ad	Yıllık Amaç Numarası	Rapor Kayıt Numarası	Baba Adı
1	1	1	1	1

Yıllık Eğitim Amaçlarının Girişi

- ☐ Zihin Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı / Öğrenmeye Destek / Görsel Algı ve Bellek
- ☐ Zihin Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı / Öğrenmeye Destek / İşitsel Algı ve Bellek
- ☐ Zihin Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı / Öğrenmeye Destek / Dokunsal Algı ve Bellek
- ☐ Zihin Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı / Öğrenmeye Destek / Motor Beceriler
- ☐ Zihin Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı / Dil, İletişim ve Oyun / Söz İçerisi İletişim Güçlüğü
- ☐ Zihin Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı / Dil, İletişim ve Oyun / Söz İçerisi Alıcı Dil
- ☒ Zihin Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı / Dil, İletişim ve Oyun / Söz İçerisi İfade Edici Dil
- ☒ Zihin Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı / Dil, İletişim ve Oyun / Sembolik Oyun
- ☒ Zihin Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı / Dil, İletişim ve Oyun / Sosyal Oyun
- ☐ Zihin Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı / Dil, İletişim ve Oyun / Alternatif İletişim
- ☐ Zihin Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı / Öz Bakım Becerileri / Kişisel Bakım ve Temel Becerileri
- ☐ Zihin Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı / Öz Bakım Becerileri / Tuvalet Kontrolü ve Tuvalet Becerileri
- ☐ Zihin Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı / Öz Bakım Becerileri / Giyime ve Soyunma Becerileri
- ☐ Zihin Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı / Öz Bakım Becerileri / Yemek Yeme ve İçme Becerileri
- ☐ Zihin Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı / Günlük Yaşam Becerileri / Mutfak Becerileri
- ☐ Zihin Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı / Günlük Yaşam Becerileri / Ev Aracı Gereçlerin Kullanma
- ☒ Zihin Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı / Günlük Yaşam Becerileri / Giysi Düzeni ve Bakımı
- ☐ Zihin Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı / Günlük Yaşam Becerileri / Ev Düzeni ve Bakımı
- ☒ Zihin Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı / Toplumsal Yaşam Becerileri / Güvenlik
- ☒ Zihin Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı / Toplumsal Yaşam Becerileri / Alışveriş
- ☐ Zihin Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı / Toplumsal Yaşam Becerileri / Sosyal Hedefler
- ☐ Zihin Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı / Toplumsal Yaşam Becerileri / Kurum ve Kurumlar
- ☐ Zihin Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı / Toplumsal Yaşam Becerileri / Ulaşım ve İletişim
- ☐ Zihin Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı / Toplumsal Yaşam Becerileri / Günlük Yaşam Planlama

- Yapılan inceleme sonucunda destek eğitim önerilen bireylerin eğitim planı hazırlanırken “yıllık amaçların girişi” ekranında; bireyler için önerilen destek eğitim programları, modülleri ve modüller altında yer alan bölüm adları yer almaktadır.
- Eski destek eğitim programlarında bireyler için yıllık amaçlar belirlenirken hedef adları seçilmekte iken; yeni destek eğitim programlarında yıllık amaçlar belirlenirken hedef adları değil bölüm adları seçilecektir.
- Birey için önerilen modüllerde yer alan bölüm adları bireye düzenlenecek olan raporda performans alanında yer alabildiği gibi yıllık amaç alanında da yer alabilecektir.

RAM MODÜLÜNDE YAPILAN DÜZENLEMELER

- Bireyin destek eğitim raporunda yıllık amaçlarda bölümler önerilirken yeni destek eğitim programlarında içeriğinin yoğunluğu, önerilen destek eğitimin süresi ve önerilen destek eğitim türü dikkate alınarak bireyin öncelikli ihtiyaçlarına göre modüllerden bölümler önerilmelidir.

c. Eğitim Planı Onaylama (RAM21004) Ekranı

[illegible]

- Eğitim planı onaylama ekranında destek eğitim önerilen birey için seçilen performans bilgileri alanında bölüm ve hedef adları görüntülenmektedir. Bireyin rapor çıktısında ise eğitim performansı alanında sadece bölüm adları yer almaktadır.
- Seçilen yıllık amaç bilgileri alanında ise bir önceki basamakta seçim yapılan bölüm adları görüntülenmektedir.

6. BÖLÜM

**EĞİTSEL DEĞERLENDİRME
VE TANILAMA SÜRECİNDE
DİKKAT EDİLMESİ
GEREKEN HUSUSLAR**

EĞİTSEL DEĞERLENDİRME VE TANILAMA SÜRECİNDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

Çoğunlukla test etme ile eş anlamlı olarak kullanılan değerlendirme kavramı; test etmeyi de içine alan, karmaşık ve çok yönlü bir süreçtir. Özel gereksinimli bireylerin değerlendirilmesi söz konusu olduğunda, değerlendirmeyi belli yer ve zamanla sınırlı bir işlem olarak görmek yerine; farklı amaçlarla yapılan ve amaca göre yöntem, materyal ve araç gereçlerinin farklılık gösterdiği bir süreç olarak görmek gerekmektedir.

Eğitsel değerlendirme süreci, bireyin tüm gelişim ve akademik alanlarındaki özellikleri ile ilgili etkili karar vermeye hizmet edecek bilgilerin elde edilmesini gerektirir. (Gürsel ve Vuran, 2010) Bu süreçte bireyin yeterlikleri, yetersizlikleri ve öğrenme gereksinimleri ayrıntılı olarak değerlendirilmelidir. Eğitsel değerlendirme süreci; engel ya da risk durumu olduğu şüphe edilen bireylerin belirlenmesinden başlayarak, bireyin performansının ayrıntılı olarak belirlendiği ve ardından da Bireyselleştirilmiş Eğitim Programının (BEP) hazırlanıp programın etkili olup olmadığına karar verildiği, kısacası özel gereksinimli bireyin tüm eğitsel gereksinimlerinin belirlenip karşılandığı, çok yönlü bir süreçtir. (Kargın, 2007)

Genel olarak kullanılan değerlendirme yöntemlerine bakıldığında formal ve informal değerlendirme yöntemi olarak iki temel değerlendirme yöntemi vardır (Alper, Ryndak ve Schloss, 2001). Formal değerlendirme, bireylerin çeşitli öğretim alanlarındaki durumlarının aynı yaş grubundaki diğer bireylere göre nasıl olduğunu belirlemek için kullanılır (Gürsel ve Vuran, 2010). Okullardaki formal değerlendirmenin amacı bireylerin okul programlarındaki düzeyini ve akademik ilerlemelerini, akranlarına göre karşılaştırmaktır. Bu tür değerlendirmeden elde edilen bilgilere dayalı olarak bireyler başarı durumlarına göre sınıflandırılır, okula ve programlara yerleştirilir ve ilerlemeleri izlenir (Gürsel ve Vuran, 2010). Bireyler için eğitsel kararlar vermede en yaygın kullanılan formal araçlardan biri standartlaştırılmış başarı testleridir (Gürsel, 2007). Bu testler bireylerin akademik yeterliklerini ya da programdaki ilerlemelerini ölçmek için desenlenmiştir. Standartlaştırılmış testler norma dayalıdır, niceliksel ve karşılaştırmaya yöneliktir. Normu esas alan testler bir bireyin performansını aynı yaşta ya da aynı sınıf düzeyinde diğer bireylerin performans ortalaması ile karşılaştırır (Gürsel ve Vuran, 2010). Rehberlik ve araştırma merkezlerinde özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin değerlendirilmesinde daha çok standartlaştırılmış testlerden yararlanılmaktadır. Özellikle bireylerin zihinsel işlevlerdeki düzeylerini belirlemek için Stanford-Binet Zekâ Ölçeği, Wechsler (WISC-R) ve Uyumsal Davranış Ölçeği (ABS) gibi standartlaştırılmış ölçme araçlarını kullanmaktadırlar. Standartlaştırılmış testlerle elde edilen bilgiler, özel eğitim ihtiyacı olan bireylere ne ve nasıl öğreteceğiz sorusuna yeteri kadar cevap verememektedir. Bu tür testler daha çok tarama, tanılama ve yerleştirme amacı ile kullanılmaktadır.

İnformel değerlendirme ise, bireylerin çeşitli öğretim alanlarındaki işlevde bulunma düzeylerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilir (Gürsel ve Vuran, 2010). Standartlaştırılmış testlerle elde edilen bilgilerin özel eğitim ihtiyacı olan bireyin öğretimini planlamaya yeteri kadar katkıda bulunmaması nedeniyle pek çok eğitimci, standart testlere alternatif olarak informal değerlendirme ölçümlerini benimsemektedirler. İnformel değerlendirme testleri bireyin izlediği programla ya da gerçek dünyadaki görevleriyle ilgili performans ölçümlerini içerir ve öğretim ile değerlendirme arasında doğrudan bağ kurulmasına hizmet eder (Gürsel ve Vuran, 2010).

İnformal değerlendirme teknikleri ile bireyin var olan performansı hakkında bilgi edinilebilir, bu bilgiye dayalı olarak öğretim etkinlikleri planlanabilir. İnformal değerlendirme daha çok doğal ortamlarda (örneğin sınıfta, oyun alanında, spor salonunda, evde) ve rutin etkinlikler içinde (örneğin grup etkinlikleri, oyun alanlarındaki sosyal etkileşim, kafeterya ve spor etkinliklerinde) gerçekleştirilir (Gürsel ve Vuran, 2010). Çeşitli ortamlarda ve rutinlerde belirlenen işlevde bulunma düzeyi bireyselleştirilmiş eğitim programlarının geliştirilmesine hizmet eder. Mevcut kullanılan informal tekniklere bakıldığında bunlar programa dayalı değerlendirme, kontrol listeleri (eğitsel değerlendirme formları), gözlem, görüşme ve hata analizi olarak sınıflandırılmaktadır.

“

Rehberlik ve araştırma merkezlerinde uygulanan eğitsel değerlendirme süreçlerinde kullanılmak üzere; söz konusu informal değerlendirme yöntemlerinden kontrol listeleri (eğitsel değerlendirme formları), gözlem ve görüşmeler tercih edilmiştir.

”

Kontrol Listeleri (Eğitsel Değerlendirme Formları):

Kontrol listeleri, bireylerin akademik ya da gelişim alanlarındaki becerilerini ölçmek için kullanılan informel değerlendirme tekniğidir. Kontrol listeleri, programa dayalı olarak hazırlanacağı gibi bir gelişim alanına ya da bir beceriye yönelik olarak da hazırlanabilir. Programa dayalı olarak hazırlanan kontrol listeleri, öğretmene programda bulunan her bir eğitsel amacı gözden geçirme ve bireyin ulaştığı program amacını belirleme olanağı verir. (McLoughlin ve Lewis, 1994)

Gözlem:

Gözlem, birey performansının doğrudan değerlendirilmesinde objektif ve yaygın olarak kullanılan bir yöntemdir. Öğretmenler sadece bireyin ne yaptığını değil aynı zamanda sınıfta neyi, ne zaman ve niçin yaptığını da gözlemek ihtiyacındadır. Sınıf içinde öğretmenler, “her an bireylerin davranışlarını gözlediklerini” ifade etseler de gözlem, sistematik bir biçimde bilgi toplama yoludur. (Alberto ve Troutman, 1990; Taylor, 1997) Gözlem, belirli bir ortamda ve zamanda bireyin hareketlerini ve davranışlarını doğrudan izlemeyi, dinlemeyi ve kaydetmeyi içerir. Gerek okul ortamında gerekse daha farklı ortamlarda çocukların temel akademik, günlük yaşam, eğlenme ve boş zaman, iletişim, sosyal, motor ve işlevsel becerilerin ölçülmesinde bu tür değerlendirmeden yararlanılabilmektedir. (Gürsel ve Vuran, 2010) Öğretmen ya da ekip üyeleri gözlemi gerçekleştirmeden önce, gözlemin amacını, neyi gözlemek istediklerini ve gözlemin ne zaman yapılacağını açıklamalıdır.

EĞİTSEL DEĞERLENDİRME VE TANILAMA SÜRECİNDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

İlk yapılacak iş gözlenecek davranışın tanımlanmasıdır. Tanım açık, anlaşılır ve ölçülebilir olmalıdır. İkinci iş, hedef davranışın nasıl ölçüleceğidir. Gözlemci, gözlem öncesinde gözlenecek davranışa göre ölçme yöntemini belirlemelidir. Üçüncü olarak ise hedef davranış temsil edici bir örnek sağlamak için ne kadar davranışın ne kadar süre gözlenmesi gerektiğine karar verilmelidir. (Gürsel ve Vuran, 2010)

Görüşmeler:

Görüşme, yüz yüze yapılan sözel bir etkileşimdir. Genellikle görüşmeci; görüşme yapılan kişiden bireyin öz-geçmişini, gözlemlerini, deneyimlerini öğrenir. Görüşmeler anne baba, öğretmen ve birey ile yapılabilir. Örneğin anne ile yapılan görüşmede, bireyin sağlık durumu, eğitim öz geçmişi, ev içinde karşılaştığı güçlükler öğrenilebilir. Bu teknik, ailenin bireyin eğitime katılımını sağlar. (Gürsel ve Vuran, 2010)

Bu çalışmada RAM'a başvuran bireyin eğitsel performansının genel hatlarıyla belirlenmesi hedeflenmiştir. Yapılan bu değerlendirme ile birey için hazırlanacak olan BEP için uzun dönemli hedeflerin neler olacağı konusunda bir çerçeve oluşturulması hedeflenmektedir. Bu hedef doğrultusunda hazırlanan değerlendirme araçları, farklı tanı grubundaki özel gereksinimli bireylerin eğitsel performansını belirlemeyi ve ardından da BEP'in hangi temel alanlarda hazırlanması gerektiğine ilişkin bilgi vermeyi amaçlayan eğitsel değerlendirme formlarından oluşmaktadır.

Kaba değerlendirme araçları olarak da bilinen kontrol listeleri, RAM'larda çocukların eğitsel performansını kabaca belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Bu araçlar +/- şeklinde işaretlendiği için bir becerinin varlığına ya da yokluğuna işaret eder. Bireyin beceriyi gerçekleştirmesi ama beklenen performansı sergileyememesi durumunda (-) olarak işaretlenir. (+) işareti ise ancak bir becerinin bağımsız olarak gerçekleştirilmesi durumunda verilir. Yapılan değerlendirme sonucunda bireyin gerçekleştiremediği ya da bağımsız olarak gerçekleştiremediği beceriler için eğitim aldığı örgün ya da destek eğitim kurumunda ayrıntılı değerlendirme yapılır ve BEP için öğretimsel hedefler oluşturulur.

Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

- Değerlendirme öncesinde materyaller, uygulayıcının kolay ulaşabileceği ve bireyin dikkatini dağıtmayacak şekilde değerlendirme ortamında konumlandırılır. Bireye yapılacak değerlendirme (süre, özellik vb.) ile ilgili kısa bir açıklama yapıldıktan sonra materyaller ile kayıt formu tanıtılmalıdır.
- Kullanılacak materyallerin temizliği önceden sağlanır. Değerlendirmeye başlamadan önce bireyin fiziksel ihtiyaçlarının (yemek, tuvalet vb.) giderilmiş olmasına dikkat edilir.
- Eğitsel değerlendirme formlarında her modülün bölümlerine ait değerlendirilecek hedefler/hedef davranışlar bulunmaktadır. Her bir bölüm için kritik olan, değerlendirmede bireyin performansı ile ilgili genel bilgi verebilecek hedeflerden seçim yapılmıştır. Seçilen bu hedefler programlarda yer alan hedeflerin tamamı değildir.

- Değerlendirme sırasında kayıt formu, bireyin işaretlemeleri göremeyeceği bir yere yerleştirilir.
- Bireyin tepkileri kaydedilirken her bir hedef için hazırlanmış materyaller bireyin önüne konur ve birey materyalleri inceledikten sonra ilgili yönerge verilir.
- Kaba değerlendirme yapılırken bireyin hedefi hangi derecede yaptığına değil, yapıp yapmadığına bakılır. Bireyin yönergelere tepkileri (+) veya (-) olarak eğitsel değerlendirme formunda ilgili sonuç sütununa işaretlenmelidir.

Bireyin tepkileri ve hedefin kaydedilmesi süreci:

- **Doğru tepki:** Bireyin hedefe verdiği tepkiler ölçütü karşılıyorsa (+) olarak değerlendirilir.
- **Yanlış tepki:** Bireyin hedefe verdiği tepkiler ölçütü karşılamıyorsa hedef (-) olarak değerlendirilir.
- Bireyin değerlendirme süreci boyunca sadece çalışma davranışları (oturma, bekleme, araçları masaya yerleştirme, inceleme vb.) pekiştirilir. Ancak bireyin ilgili hedefi ölçmeye yönelik verdiği tepkilerinde (doğru tepki, yanlış tepki veya tepkisiz kalma durumu) herhangi bir pekiştirme, düzeltme veya yönlendirme yapılmaz.
- Bireyin ilgili hedefi gerçekleştirme sırasındaki bekleme, durma vb. davranışlarında jest, mimik ve işaret kullanılmadan verilen "Devam et." yönergesi dışında herhangi bir yönlendirmede bulunulmaz.
- Bazı hedeflerde hem gözlem hem de görüşme yöntemi kullanılır. (Örneğin Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireyler Destek eğitim Programı "Dil, İletişim ve Oyun" modülündeki hedeflerin değerlendirilmesinde hem birey gözlemlenir hem de aile ile görüşme yapılarak hedeflere yönelik bilgi alınır.)
- Bazı hedeflerde hem birey hem de aile ile görüşme yapılarak bilgi alınır. (Örneğin Zihinsel Yetersizliği Olan Bireyler Destek eğitim Programı "Günlük Yaşam Becerileri" modülündeki hedeflere ilişkin sorular önce bireye sorulur. Bireyden cevap alırsa bu bilgiler aileden teyit edilir. Bireyden cevap alınamazsa sorular aileye sorulur.)

“ Zihinsel Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı’nda, Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı’nda, Öğrenme Güçlüğü Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı’nda ve İşitme Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı’nda yer alan “Öğrenmeye Destek” modülü ve Görme Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı’nda yer alan “Bilişsel Beceriler” modülü, gereksinimi olan her sınıf düzeyindeki bireylere önerilebilir. ”

EĞİTSEL DEĞERLENDİRME VE TANILAMA SÜRECİNDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

- Zihinsel Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı'nda, Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı'nda, Öğrenme Güçlüğü Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı'nda, Görme Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı'nda ve İşitme Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı'nda yer alan "Matematik" modülü, Millî Eğitim Bakanlığı Matematik Dersi Öğretim Programı temel alınarak oluşturulmuştur. Modülde "Sayılar ve İşlemler, Geometri, Ölçme ve Veri İşleme" olmak üzere dört bölüm ve bu bölümlere ait hedefler bulunmaktadır. Hedef davranışlar ise Düzey 1, Düzey 2, Düzey 3, Düzey 4 olmak üzere dört ayrı düzeyde oluşturulmuştur. Düzeylerin kendi içindeki dikey sıralaması ve düzeyler arası yatay sıralama tablosu programlardaki ilgili modülün sonunda yer almaktadır. Ayrıca hazırlanan eğitsel değerlendirme formlarında da bu düzeyler belirtilmiştir. Bireylerin matematik becerileri ile ilgili performansları ve modüldeki düzeyler dikkate alınarak bireyler için bölümler belirlenmelidir.
- Görme Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı görmeyen (kör) ve az gören bireyler için oluşturulmuştur. Bu nedenle ilgili destek eğitim programında "Bilişsel Beceriler ve Okuma ve Yazma" gibi bazı modüllerin hedef davranışları görmeyen ve az gören bireyler için ayrı ayrı yazılmıştır. "İşlevsel Görme" modülü ise sadece az gören bireyler için düzenlenmiştir. Ancak hazırlanan eğitsel değerlendirme formlarında yalnızca "Okuma Yazma" modülü görmeyen ve az gören bireyler için ayrı ayrı ele alınmıştır. Diğer tüm modüllerde görmeyen ve az gören bireyler için ortak formlar oluşturulmuştur.
- Görme Yetersizliği Olan Bireyler İçin Destek Eğitim Programı'nda "Bağımsız Hareket" modülü sadece görmeyen (kör) bireyler için değil aynı zamanda az gören bireyler için de hazırlanmıştır. Az gören bireyler görerek hareket ediyor olsalar bile ışık, ortam vb. değişkenlere bağlı olarak görmelerinden yararlanamadıkları durumlar olabilmektedir. Bu nedenle az gören bireylere de bağımsız hareket modülünün gereksinim duyduğu kısımları önerilmelidir.
- Tüm destek eğitim programlarındaki ilgili programa ait "Dikkat Edilecek Hususlar" bölümünün rehberlik ve araştırma merkezi uygulayıcıları tarafından incelenmesi önem arz etmektedir.

KAYNAKLAR

- Alberto, P., & Troutman, A. (1990). Applied behavior analysis for teachers (3rd Ed.) United States: Merrill Publishing.
- Taylor, L. R. (1997). Assesment of exceptional students. 4th Edition. Boston, Allyn Bacon.
- Alper, S., Ryndak, D. L., & Schloss, D. N. (2001). Alternative assessment of students with disabilities in inclusive settings. Boston: Allyn & Bacon.
- Gürsel, O. & Vuran, S. (2010). Değerlendirme ve Bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarını Geliştirme. Ed. Diken, İ., İlköğretimde Kaynaştırma, 194-221. Pegem Akademi: Ankara.
- Gürsel, O. (2007). Kaynaştırma uygulamalarında öğrenci gereksinimlerinin değerlendirilmesi. (Ed. S. Eripek.) İlköğretimde Kaynaştırma. Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayını.
- Kargın, T. (2007). Eğitsel Değerlendirme ve Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Hazırlama Süreci. Özel Eğitim Dergisi, 8(1), 1-13.
- McLoughlin, A. S. & Lewis, B. R. (1994). Assesing special students. (Ed. Ayşegül Ataman). Çev: Filiz Gencer. Ankara, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

The background consists of a teal color with a large, irregular orange shape in the center. The word 'EKLER' is written in white, bold, uppercase letters within the orange shape.

EKLER

ÖLÇÜT BAĞIMLI TEST (ÖBT)

EK-1

Bireyin Adı ve Soyadı : _____ Öğretmenin Adı : _____

Eğitim-Öğretim Yılı : _____ / _____ Tarih : _____

Modül Adı : _____ Bölüm No: _____ İlk değ. : ____ / ____ / ____

Ara değ. : ____ / ____ / ____

Son değ. : ____ / ____ / ____

Hedef Davranışlar	Materyaller/Sorular	Yönerge	Ölçüt	Evet/Hayır		
				İlk değ.	Ara değ.	Son değ.
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						
6.						
7.						

değ.: Değerlendirme

KONTROL LİSTESİ

EK-2

Bireyin Adı ve Soyadı : _____

Öğretmenin Adı : _____

Eğitim-Öğretim Yılı : _____ / _____

Tarih : _____

Modül Adı : _____

Bölüm No: _____

İlk değ. : ____ / ____ / ____

Ara değ. : ____ / ____ / ____

Son değ. : ____ / ____ / ____

Hedef Davranışlar	Materyaller/Sorular	İlk değ. Evet (+)/Hayır (-)	Ara değ. Evet (+)/Hayır (-)	Son değ. Evet (+)/Hayır (-)	Açıklamalar
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
9.					
10.					
11.					
12.					
13.					
14.					
15.					

değ.: Değerlendirme

DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

EK-3

Bireyin Adı ve Soyadı : _____

Eğitime Başlama ve Bitiş Tarihi : ____ / ____ / ____

Değerlendirme Tarihi : ____ / ____ / ____

Modül - Bölüm İsmi : ____ / ____ / ____

Hedef/Hedef Davranış : _____

Performans Düzeyi ve Tanımlamalar

Ölçütler	Yetersiz (3)	Orta (2)	İyi (1)

Not: Ölçülecek beceriye göre 3, 4, 5'li hazırlanabilir.

PERFORMANS KAYIT FORMU

EK-4

Bireyin Adı ve Soyadı : _____ Öğretmenin Adı : _____
 Ön Değerlendirme Tarihi : ____ / ____ / ____ Son Değerlendirme Tarihi : ____ / ____ / ____

Bölümler	Hedefler	Değerlendirme	Hedef Davranış Numarası														
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Bölüm 1.1	Hedef 1.1.1	Ön	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
		Son	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		
	Hedef 1.1.2	Ön	x	x	x												
		Son	+	+	+	+											
	Hedef 1.1.3	Ön	x	x	x	x	x	x									
		Son	+	+	+	+	+										
Bölüm 2.1	Hedef 2.1.1	Ön	x	x	x	x	x	x	x	x							
		Son	+	+	+	+	+	+									
	Hedef 2.1.2	Ön	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
		Son	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+					
		Ön	x	x													
		Son	+	+													
Bölüm 3.1	Hedef 3.1.1	Ön	x	x													
		Son	+	+													
	Hedef 3.1.2	Ön	x														
		Son	+	+													
	Hedef 3.1.3	Ön	x														
		Son	+	+													

Not: Performans Kayıt Formu; her modül için öğretim sürecinin başında ve sonunda ayrı ayrı doldurulur.

x: Ulaşılmış hedeflenen hedef davranış

+: Ulaşılan hedef davranış

BEP GELİŞİMİ İZLEME ÖZET FORMU

EK-5

Bireyin Adı ve Soyadı : _____ Öğretmenin Adı : _____

Eğitim-Öğretim Yılı : _____ / _____ / _____

Ön Değerlendirme Tarihi : _____ / _____ / _____ Son Değerlendirme Tarihi : _____ / _____ / _____

Modüller	Modülde Yer Alan Bölümler	BEP'te Yer alan Hedefler	Gerçekleştirdiği Hedef Davranışlar	Öğretilmesi Hedeflenen Hedef Davranışlar	Çalışılan Hedef Davranışlar	Ulaşılamayan Hedef Davranışlar	Ulaşılamama Nedenleri	Öneriler
Modül 1 (Modül Adı)	Bölüm 1.1 (Bölüm Adı)	Hedef 1.1.1						
		Hedef 1.1.2						
		Hedef 1.1.3						
		Hedef 1.1.4						
Modül 2 (Modül Adı)	Bölüm 1.2 (Bölüm Adı)	Hedef 1.2.1						
		Hedef 1.2.2						
	Bölüm 2.1 (Bölüm Adı)	Hedef 2.1.1						
		Hedef 2.1.2						

Not: BEP Gelişimi İzleme Özeti Formu; BEP uygulanması sürecinde, öğretim sırasında ve öğretim sonunda yapılan değerlendirmelerden elde edilen verilerden hareketle doldurulur. Bir sonraki eğitim-öğretim yılında yapılacak kaba değerlendirmeler için bu formda yer alan veriler dikkate alınır.

Bu form, bireylerin herhangi bir modülü tamamladıktan sonra veya eğitim ve öğretim yılı sonunda hazırladıkları portfolyoları RAM'a gönderilmeden önce portfolyo içeriğini kontrol etmek amacıyla hazırlanmıştır. Ayrıca eğitim öğretim sürecinin başında, hazırlanacak portfolyoların içeriğine nelere konulması gerektiğine yönelik bilgi vermesi amacıyla hazırlanmıştır. Portfolyo teslim edilirken aşağıdaki ürünler/çalışmalar öncelikle özel öğretim kurumu tarafından kontrol edilecek, dosya RAM'a geldiğinde ise RAM tarafından kontrol edilerek ilgili sütunlar doldurulacaktır.

PORTFOLYO KONTROL LİSTESİ

EK-6

Bireyin Adı ve Soyadı : _____ Tarihi : ____/____/____
Eğitim-Öğretim Yılı : ____/____ Modülün Adı : _____

Çalışmalar/Ürünler	Özel Öğretim Kurumu	Rehberlik ve Araştırma Merkezi (RAM)
	Açıklama	Açıklama
Bireyin BEP’i		
BÖP (Bireysel Öğretim Programı)		
BEP Gelişimi İzleme Özet Formu (2 Adet)		
Performans Kayıt Formları		
BÖP Örneği		
Gelişim İzleme Kayıt Formu Örneği		
Gelişimi İzleme Grafik Örneği		
Ölçme Araçları (Sınavlar) Örneği		
Öğretim Sürecinde Yapılmış Ödev Örnekleri		
Öğretim Sürecinde Birey Tarafından Yapılmış Çalışma Yaptığı Örnekleri		
Birey Çalışmalarını İçeren Ses Kayıt, Video Örnekleri (Aileden İzin Alındığı Takdirde Konulabilecek)		

Not: Bu form iki adet doldurulacaktır. Biri ilgili özel öğretim kurumunda diğeri ise RAM'da kayıt altında tutulacaktır.

PORTFOLYO DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI

EK-7

Bireyin Adı ve Soyadı : _____ Değerlendirme Tarihi : ____/____/____
 Eğitime Başlama Tarihi : ____/____/____ Modülün Adı : _____

ACIKLAMA: Bu araç, öğretim yılı içerisinde bireylerimizin ilgili modül veya modüllere göre hazırlanmış oldukları çeşitli ürünler ile öğretim ve gelişimine yönelik öğretmenler tarafından uygulanan çeşitli ölçme araçlarının bir arada yer aldığı portfolyoları değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır. Hazırlanan birey portfolyolarının puanlanmasında aşağıdaki her bir ölçütü ayrı ayrı inceleyerek puanlandırırsınız.

Geliştirilmeli (1)

Orta (2)

İyi (3)

Çok İyi (4)

İçerik

Hedeflerin Gerçekleşme Durumu

Portfolyo içerisindeki Bölüm 1, Bölüm 2 ve Bölüm 3 kapsamında olması gereken çalışmaların hemen hiç biri yoktur. Sadece bireyin BEP'i bulunmaktadır. Bireyin gelişimini gösteren kayıt formu ve/veya gelişim grafikleri de yer almamaktadır.	Portfolyo içerisindeki Bölüm 1 kapsamında bireyin BEP ve Performans Kayıt Formu bulunmaktadır. Bölüm 2 ve Bölüm 3 kapsamında olması gereken çalışmalar yer almamaktadır. Bireyin gelişimini gösteren kayıt formu ve/veya gelişim grafikleri kısmen var ancak çok yüzeysel bilgi vermektedir.	Portfolyo içerisindeki Bölüm 1, Bölüm 2 ve Bölüm 3 kapsamında olması gereken çalışmaların önemli bir kısmı bulunmaktadır. Örnek ürünler performans kayıt formundaki bilgilerle örtüşmekte bireyin gelişimini gösteren kayıt formu ve/veya gelişim grafikleri yer almaktadır.	Portfolyo içerisindeki Bölüm 1, Bölüm 2 ve Bölüm 3 kapsamında olması gereken çalışmaların tamamı bulunmaktadır. Örnek ürünler performans kayıt formundaki bilgilerle örtüşmekte ve bireyin gelişimini gösteren kayıt formu ve/veya gelişim grafikleri yer almaktadır.
Portfolyo içerisindeki ürünler, formlar, performans kayıt formu bakıldığında öğretim öncesi belirlenen hedeflerin hiçbirine ulaşmamış veya sadece bir veya iki tanesine ulaşıldığı görülmektedir.	Portfolyo içerisindeki ürünler, formlar, performans kayıt formuna vb. bakıldığında öğretim öncesi belirlenen hedeflerden yaklaşık yarısına ulaşıldığı görülmektedir.	Portfolyo içerisindeki ürünler, formlara, performans kayıt formuna vb. bakıldığında öğretim öncesi belirlenen hedeflerin önemli bir kısmına ulaşıldığı görülmektedir.	Portfolyo içerisindeki ürünler, performans kayıt formlarına vb. bakıldığında öğretim öncesi belirlenen hedeflere tam olarak ulaşıldığı görülmektedir.

Ölçme Araçları	Geliştirilmeli (1)	Orta (2)	İyi (3)	Çok İyi (4)
☐	Portfolyo içerisinde örnek olarak konulan ölçme araçları bireyin hedefleriyle ve modüllerdeki hedef davranışlarla genel olarak örtüşmemektedir. Ayrıca teknik (sahip olması gereken özellikler ve çeşiti) ve nitelik (içerik) olarak geliştirilmesi gerekmektedir.	Portfolyo içerisinde örnek olarak konulan ölçme araçları bireyin hedefleriyle ve modüllerdeki hedef davranışlarla genel olarak örtüşmektedir. Ancak nitelik (içerik olarak) olarak geliştirilmesi gerekmektedir.	Portfolyo içerisinde örnek olarak konulan ölçme araçları bireyin hedefleriyle ve modüllerdeki hedef davranışlarla örtüşmekle birlikte teknik (sahip olması gereken özellikler ve çeşiti) olarak biraz daha geliştirilmesi gerekir.	Portfolyo içerisinde örnek olarak konulan ölçme araçları bireyin hedefleriyle ve modüllerdeki hedef davranışları ölçecek şekilde kapsama geniş, soru sayısı, teknik vb. açılardan uygun hazırlanmıştır.
Gelişimi Rapor Etme	☐	Portfolyo içerisinde sunulan örnek kayıt çizelgeleri/grafikler bireyin gelişim sürecini yansıtmamaktadır. Ya da hedeflerle tam olarak ilişkili değildir.	Portfolyo içerisinde sunulan örnek kayıt çizelgeleri/grafikler bireyin gelişim sürecini genel olarak yansıtmakla birlikte ayrıntılı bilgi vermemektedir.	Portfolyo içerisinde sunulan örnek kayıt çizelgeleri/grafikler bireyin performansı hakkında ayrıntılı bilgiler vermektedir.
Ürün Çeşitliliği	☐	Portfolyo içerisinde bireyin hedeflerine yönelik olarak yapılan çalışmalardan iki-üç türde örnekler de bulunmaktadır.	Portfolyo içerisinde bireyin hedeflerine yönelik olarak yapılan çalışmalardan iki- üç türde örnekler de bulunmaktadır. Türe özgü örneklerin sayısı da yeterli düzeydedir.	Portfolyo içerisinde bireyin hedeflerine yönelik olarak yapılan çalışmalardan (sınav örnekleri, çalışma yapıları, videolar, ses kayıtları, ödevler, etkinlikler) çeşitli örnekler sunulmuştur. Sunulan örnekler hem sayıca yeterli hem de nitelik olarak bireyin farklı özelliklerini yansıtmaktadır.
Düzen	☐	Portfolyo içerisindeki belgeler, ürünler; Bölüm 1' e uygun ancak diğer bölümler karmaşık olarak dosyalanmıştır.	Portfolyo içerisindeki belgeler, ürünler; Bölüm 1 ve Bölüm 2 'ye göre uygun dosyalanmış ve genel olarak düzenlidir.	Portfolyo içerisindeki belgeler, ürünler; Bölüm 1, Bölüm 2, Bölüm 3'e uygun olarak dosyalanmıştır. Dosya düzeni olarak oldukça iyidir.

Geliştirilmeli (1)	Orta (2)	İyi (3)	Çok İyi (4)
Dosyanın Güçlü Yönleri:			
Dosyanın Geliştirilmesi Gereken Yönleri:			

Açıklama